

ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΜΠΟΒΙΑΤΣΟΥ
Η απάντηση του καθρέφτη

ΕΚΘΕΣΗ

Επιμέλεια

Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

Γραφείο τύπου – Δημόσιες σχέσεις

Μαρία Χάκα

Γραμματειακή υποστήριξη

Μαρία Χάκα

Συντονισμός

Γιώργος Βογιατζόγλου

Σε συνεργασία με το Μουσείο Σύγχρονης
Τέχνης Χανίων – Ελαιουργείον

Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου,
Ελ. Βενιζέλου 63, Νέα Ιωνία, 14231 Αττική.
Τ. + 30 210 27 10 472

E. info@vogiatzogloucollection.gr

w. <http://www.vogiatzogloucollection.gr>

Facebook: Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου

Twitter: @Vogiatzoglou_Co

YouTube: Pinakothiki Vogiatzoglou

Tumblr: VOGIATZOGLU-ART-SPACE

LinkedIn: VOGIATZOGLU ART SPACE

ISBN: 978-618-83988-2-5

© Πινακοθήκη Γιώργου Ν. Βογιατζόγλου, Αθήνα 2018

© Κειμένων: Οι συγγραφείς

Απαγορεύεται η κάθε είδους αναδημοσίευση
του υλικού σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
χωρίς την έγγραφη εξουσιοδότηση του συγγραφέα
και του εκδότη. Οι παραβάτες διώκονται ποινικά
βάσει του νόμου περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Επιμέλεια

Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

Κείμενα

Γιώργος Βογιατζόγλου

Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

Κωνσταντίνος Β. Πρώιμος

Μεγακλής Ρογκάκος

Μυρτώ Κοντομιτάκη

Επιμέλεια κειμένων

Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

Κωνσταντίνος Β. Πρώιμος

Φωτογράφιση έργων

Μιχάλης Καλαϊτζάκης

Γιάννης Μάρμαρας

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός

Μιχάλης Τωμαδάκης

Εκτύπωση

Γιώργος Κωστόπουλος

Με την υποστήριξη Vogiatzoglou
Architects & Engineers.

ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΜΠΟΒΙΑΤΣΟΥ

Η απάντηση του καθρέφτη

ζωγραφική, γλυπτική, μικτά μέσα

Επιμέλεια
Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ - 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2019

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

9

Εισαγωγή

11

Πρόλογος

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

13

Η απάντηση βρίσκεται στον καθρέφτη

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΑΡΧΟΝΤΑΚΗΣ

21

Το εγώ ως κάποιος άλλος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΠΡΩΙΜΟΣ

27

ΕΡΓΑ

98

Νέα Βρεταννία

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΑΡΧΟΝΤΑΚΗΣ

100

Η σημασία της αντανάκλασης στον μύθο της μέδουσας

ΜΕΓΑΚΛΗΣ ΡΟΓΚΑΚΟΣ

102

Επιμύθιο

ΜΥΡΤΩ ΚΟΝΤΟΜΙΤΑΚΗ

104

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

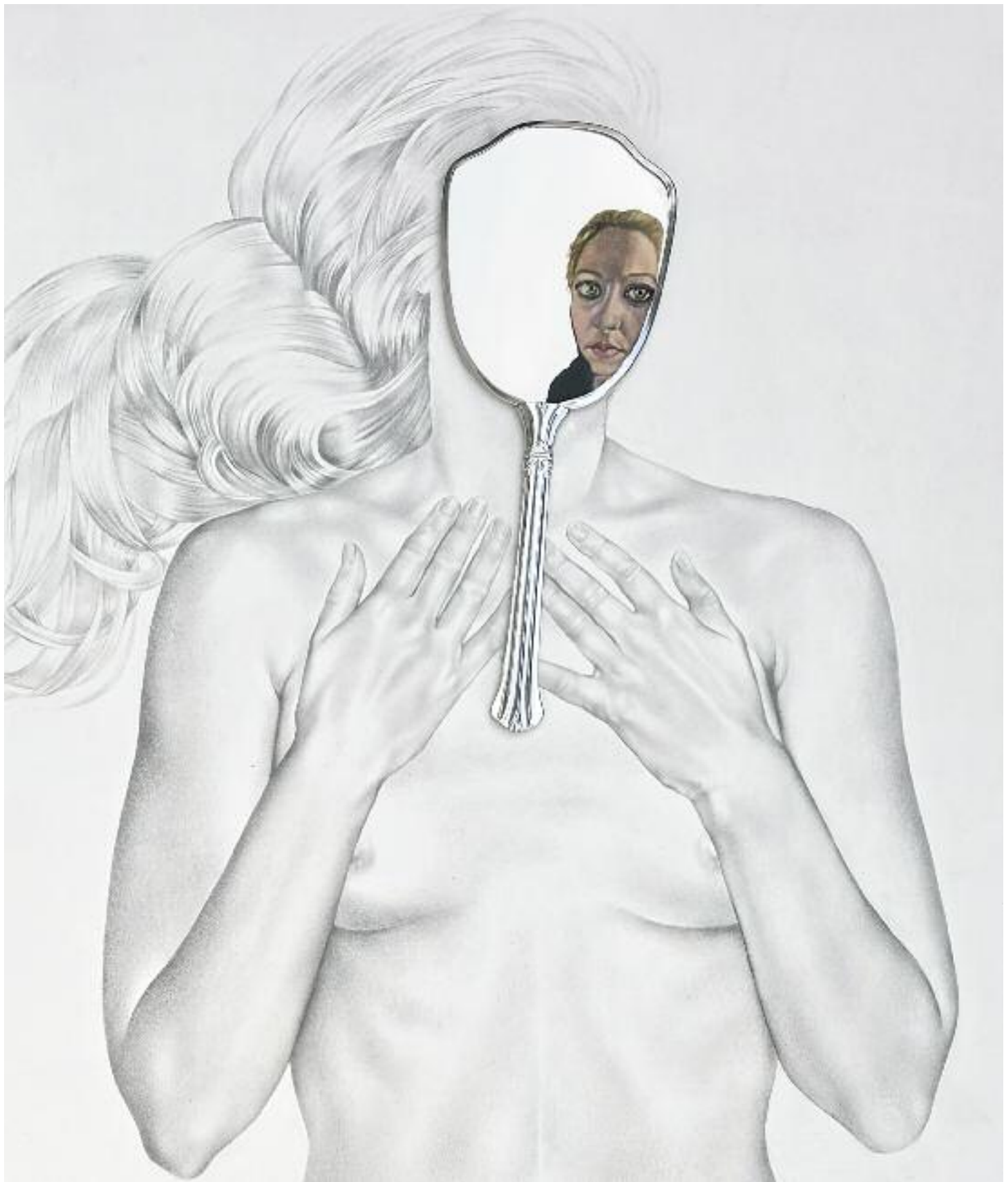

Εισαγωγή

*Όλος ο κόσμος είναι ένας καθρέφτης,
δίνει σε κάθε άνθρωπο την αντανάκλαση
τού δικού του προσώπου.*

Ουίλλιαμ Θάκερυ

Πρόλογος

ΓΙΩΡΓΟΣ ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

Πριν από δύο χρόνια, τον Ιανουάριο του 2017, η Πινακοθήκη Βογιατζόγλου παρουσίασε την έκθεση «Εκφραστές του Μοντέρνου» στην Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων με έργα από τη Συλλογή. Τότε, βρέθηκα στα Χανιά για τα εγκαίνια της έκθεσής μας και είχα την ευκαιρία να επισκεφτώ το εργαστήριο της Λαμπρινής Μποβιάτσου, αλλά και το φιλόξενο σπίτι της και να γνωρίσω τον σύζυγό της Γιώργο και τα υπέροχα παιδιά τους. Μία αξιαγάπητη οικογένεια!

Συζητήσαμε για τη δουλειά της και ορίστηκε η ημερομηνία για την τωρινή ατομική της έκθεση «Η απάντηση του καθρέφτη» στην Πινακοθήκη μας.

Το έργο της μου ήταν γνωστό και έργα της υπήρχαν ήδη στη Συλλογή μου. Αναγνωρίσιμη γραφή, με κυρίαρχο το αλληγορικό στοιχείο που συνυπάρχει με την αντανάκλαση του προσώπου της επάνω σε καθημερινής χρήσης αντικείμενα.

Τα δύο χρόνια που μεσολάβησαν γνώρισα την Λαμπρινή καλύτερα. Θέλω να εκφράσω και δημόσια τον θαυμασμό μου, όχι μόνο για το αδιαμφισβήτητο ταλέντο της, αλλά και για την δύναμη ψυχής, την εργατικότητα και τον επαγγελματισμό της. Αξιόλογη εικαστικός, δραστήρια εκπαιδευτικός, ακούραστη πολύτεκνη μητέρα και σύζυγος.

Παραθέτω μία πρόσφατη ανάρτηση, εξομολόγηση θα έλεγα, της Λαμπρινής Μποβιάτσου στα social media, επειδή θεωρώ ότι εκφράζει συναισθήματα που καθορίζουν την συμπεριφορά της γενικότερα, εμφανή και στο εικαστικό της έργο, και που το χαρακτηρίζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό.

«Λίγο πριν τα Χριστούγεννα νιώθω πάντα μια κρυφή αγωνία, φαινομενικά αδικαιολόγητη. Αυτή η επιβεβλημένη ευτυχία, αυτή η υπερπροσπάθεια, για να πάνε όλα καλά, οι σχέσεις που παρά τις ρωγμές τους, οφείλουν να μοιάζουν τέλειες, οι ρόλοι που πρέπει να παίξεις, ο κόσμος σου, που θα πρέπει να πλημμυρίσει αγάπη... Οι απουσίες, που οφείλεις να συνηθίσεις... ειδικά αυτές, όλα σε μεγένθυση. Μια αγωνία υποβόσκουσα, μα πάντα παρούσα».

Ευχαριστώ από καρδιάς την αγαπητή μου Λαμπρινή Μποβιάτσου για την άψογη συνεργασία μας καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας της έκθεσης, τον φίλο Ιωάννη Ν. Αρχοντάκη που επιμελήθηκε την έκθεση, τους εκλεκτούς θεωρητικούς της τέχνης, Κωνσταντίνο Β. Πρώιμο, Μεγακλή Ρογκάκο και Μυρτώ Κοντομιτάκη, για τα εμπνευσμένα κείμενά τους για τον κατάλογο, καθώς και όλους όσους στηρίζουν το έργο της Πινακοθήκης Βογιατζόγλου με την αγάπη τους και την παρουσία τους στις εκθέσεις και τις εκδηλώσεις μας.

Στις 18 Φεβρουαρίου, ημέρα των εγκαίνιων της έκθεσης η Πινακοθήκη Βογιατζόγλου κλείνει 6 χρόνια λειτουργίας. Χρόνια μας πολλά!

Ιανουάριος, 2019

1. Καραβάτζιο, *Νάρκισσος*, 1599, λάδι σε καμβά, 110 × 92 εκ. Εθνική Πινακοθήκη Αρχαίας Τέχνης, Ρώμη.

Η απάντηση βρίσκεται στον καθρέφτη

Από την Αναγεννησιακή εξερεύνηση στον σύγχρονο πειραματισμό

1.

*Spieglein, Spieglein an der Wand,
Wer ist die Schönste im ganzen Land?**

Η προσωποποίηση των ειδώλων του καθρέφτη και κατ' επέκταση του ίδιου του κατόπτρου δεν ξεκινάει από τα παραμύθια των αδελφών Γκριμ, που τα κυκλοφόρησαν σε βιβλίο στις αρχές του 19ου αιώνα, αλλά στους μύθους και τις δοξασίες των κεντροευρωπαϊκών λαών αιώνες πριν. Στη μαγική ιδιομορφία του πολύτιμου υλικού των κατόπτρων που αντανακλούν την ανθρώπινη υπόσταση έδωσαν ακόμα περισσότερες ικανότητες επικοινωνίας προσθέτοντας φωνή, ακοή, νόηση και γνώση μετατρέποντας τους καθρέπτες όχι μόνο σε πρόσωπα αλλά σε προσωπικότητες ευρύτερης αντίληψης.

Η λιμνάζουσα επιφάνεια των υδάτων έδωσε το πρώτο είδωλο της ανθρώπινης υπόστασης και δημιούργησε τον μύθο του Νάρκισσου που ερωτεύεται το φάντασμα της ίδιας του της μορφής. Στο ομώνυμο έργο του Καραβάτζιο (1571-1610), *Νάρκισσος* (εικ. 1), που αναπτύσσεται η δυαδική σχέση με ξεχωριστή προσήλωση, το σκοτεινό είδωλο του πόθου δεν διαθέτει κανένα από τα συναισθήματα του προσώπου που υπο-φέρει το δυνατό αίσθημα του έρωτος. Η σχέση είναι δυαδική αλλά δεν είναι συναισθηματικά αμφίδρομη. Τα είδωλα φέρουν τη μορφή αλλά δεν μεταφέρουν την ψυχή του υποκειμένου.

Το είδωλο συγκεντρώνοντας τις ευεργετικές και μαγικές ιδιότητες της αναπαράστασης αυτονομείται και διαφοροποιείται από το υποκείμενο. Άλλωστε ούτε η εικόνα του υποκειμένου μεταφέρεται στο είδωλο πιστά αφού με βάση τους οπτικούς νόμους που επιβάλλουν τις διεργασίες των γωνιών πρόπτωσης και αντανάκλασης στο κάτοπτρο, το δεξί τμήμα του υποκειμένου παρουσιάζεται ως αριστερό του ειδώλου και το αριστερό ως δεξί. Με εξαιρετική μαεστρία ο Σαλβαδόρ Νταλί (1904-1989) στον πίνακά του *Κύκνοι που αντικατοπτρίζουν ελέφαντες* (εικ. 2) αποτυπώνει τις διεργασίες αντανάκλασης με δύο ξεχωριστές σκηνές που είναι φαινομενικά ίδιες, όμως στην ολική μας και τελική αν-

---

**«Καθρέφτη, καθρεφτάκι στον τοίχο πάνω τώρα,
Ποια είναι η ωραιότερη σ' ολόκληρη την χώρα;»*

Ερώτηση της κακιάς Βασίλισσας προς τον μαγικό της καθρέφτη από το παραμύθι των αδελφών Γκριμ «Η Χιονάτη και οι επτά νάνοι».

τίληψη η καθεμία είναι προφανώς εντελώς και απόλυτα διαφορετική από την άλλη. Το είδωλο του καθρέφτη είναι μοναδικό, ανεπανάληπτο και εντελώς ξεχωριστό από την εικόνα του υποκειμένου. Δικαιούται να είναι αυτόνομο.

Σύμβολο ματαιοδοξίας, αυταρέσκειας και ναρκισσισμού ο καθρέφτης αποτυπώθηκε με χρώμα και χρωστήρα εκατοντάδες φορές, από τις τοιχογραφίες της Πομπηίας και της αναγέννησης μέχρι τους καμβάδες της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης (Φράνσις Μπέικον - εικ. 3), τόσο από δασκάλους όσο και από μαθητευόμενους ζωγράφους. Ιδιαίτερη έμφαση προσέδιδε η ζωγραφική τοποθέτηση του καθρέφτη απέναντι από όμορφες γυναίκες που χαίρονταν το ειδυλλιακό τους λουτρό ή φρόντιζαν την εξεζητημένη τους ομορφιά. Κι αν δεν ήταν η ίδια η Αφροδίτη το αντικείμενο του πίνακα συνήθως ήταν μια τόσο όμορφη γυναικεία παρουσία που σίγουρα την εκλαμβάνουμε ως τη Θεά του Έρωτα. Εκείνη κοιτάζει στον καθρέφτη της το όμορφο είδωλό της και ο θεατής του πίνακα παρατηρεί δύο όψεις του προσώπου της, μια απευθείας εικόνα της μορφής της αποτυπωμένη στον καμβά και μία ακόμα εικόνα της μέσα στον καθρέφτη. Ψέμα δολερό και αδύνατο! Ψέμα που κατά συρροή οι ζωγράφοι στήνουν για να εντυπωσιάσουν τον ευκολόπιστο θεατή. Η Αφροδίτη δεν βλέπει στον καθρέφτη το πρόσωπό της αλλά κοιτάζει μέσω του καθρέφτη της τον θεατή! Η αντιστροφή των ρόλων έχει επιτευχθεί. Το προς παρατήρηση από τον θεατή αντικείμενο-Αφροδίτη κρυφοκοιτάζει μέσα από τον καθρέφτη του τον ίδιο τον παρατηρητή! Ο Ρούμπενς (εικ. 4), ο Τιτσιάνο, ο Βερονέζε, ο Βελάσκειθ (εικ. 5) είναι μερικοί από τους μεγάλους δασκάλους που έπαιξαν με το φαινόμενο της Αφροδίτης, του καθρέφτη και του ευκολόπιστου θεατή.

Σε άλλα έργα, κατ' αντιπαράθεση με τα ζωγραφικά ευρήματα των μεγάλων δασκάλων, οι καλλιτέχνες παραμένουν πιστοί στην αναπαράσταση των παραδοχών που απορρέουν από τους φυσικούς νόμους της οπτικής. Ο Τιντορέττο (1518-1594) στο έργο του *Η Σουζάνα και οι πρεσβύτεροι* (εικ. 6) δεν εφαρμόζει κανένα πονηρό εύρημα με τον καθρέφτη της όμορφης γυναίκας δίνοντάς μας την προσέγγιση, μιας και απευθύνεται σε γνώστες και έξυπνους θεατές, πως πραγματικά η Σουζάνα παρατηρεί το είδωλο τού προσώπου της

2. Σαλαβαδόρ Νταλί
Κύκνοι που αντικατοπτρίζουν ελέφαντες
1937, λάδι σε καμβά, 51 x 77 εκ.
Ιδιωτική Συλλογή.

3. Φράνσις Μπέικον,
Προσωπογραφία του Τζωρτζ Ντάιερ
σε κάτοπτρο, 1968, λάδι σε καμβά,
198 x 147 εκ, Εθνικό Μουσείο
Τίσιεν-Μπορνεμίτσα, Μαδρίτη.

4. Πέτερ Πάουλ Ρούμπενς,
Η Αφροδίτη μπροστά στον καθρέφτη,
1614-1615, λάδι σε ξύλο, 123 x 98εκ.
Λίχτενσταϊν - Πριγκιπική Συλλογή,
Βαντούζ-Βιέννη.

στον καθρέφτη ακόμα και αν δεν βλέπουμε τη μορφή του ειδώλου ως απόδειξη. Η αποτύπωση της απόδειξης θα ήταν η ανατροπή των φυσικών νόμων της οπτικής και η μεγάλη εξαπάτηση του ζωγράφου απέναντι στον παρατηρητή του έργου του.

Με αίσθημα δικαιοσύνης απέναντι στον θεατή ο Τζοβάνι Μπελλίνι (1430-1516), στην ελαιογραφία του *Γυναίκα που κοιτάζεται στον καθρέφτη* (εικ. 7), παρουσιάζει το μοντέλο του να βλέπει μέσα στο μικρό κάτοπτρο που κρατά στο χέρι. Ο μεγάλος καθρέφτης του τοίχου αποκαλύπτει στον παρατηρητή την αθέατη πλευρά από την κόμη με το πολύχρωμο μαντήλι που η γυναίκα προσπαθεί να στερεώσει στα μαλλιά της κοιτώντας μέσα στο μικρό κάτοπτρο στο οποίο σίγουρα υποθέτουμε πως βρίσκεται η εικόνα του ειδώλου του επιτοίχιου καθρέφτη. Με δύο αντανάκλασεις, σε δύο καθρέφτες, παρατηρώντας το είδωλο μέσα στο είδωλο, η γυναίκα εστιάζει στο τμήμα του σώματός της που δεν φτάνει απευθείας η ματιά της. Ο Μπελλίνι σίγουρα γνώριζε πολλά για τους νόμους της οπτικής και για τα μυστικά της ομορφιάς των γυναικών της εποχής του. Στον πολλαπλασιασμό και την αναπαραγωγή της ιδέας του Μπελλίνι βασίζεται το «Δωμάτιο με τους Καθρέφτες» των περιπλανώμενων θιάσων όπου με παράταξη πολλών κατόπτρων που μεταφέρουν σε διαδοχική αλυσίδα το ένα είδωλο μέσα στο άλλο δημιουργείται παραισθητική αντίληψη του χώρου και το υποκείμενο μετά την πολλαπλή απεικόνισή του κάνει παθητικά την ταυτότητά του στην άμεση εμπλοκή του με τις επαναλαμβανόμενες εικόνες του ειδώλου του.

Πολλοί κριτικοί κατηγορήσαν τον Εντουάρ Μανέ (1832-1883) για άγνοια των βασικών κανόνων της προοπτικής με αφορμή ένα από τα τελευταία έργα της ζωής του, *Το μπαρ του Φολί Μπερζέρ* (εικ. 8), χωρίς να μπορούν να διακρίνουν το ταλέντο του καλλιτέχνη στον χειρισμό του χώρου και της προοπτικής καθώς ζωγράφισε για φόντο όλου του πίνακα έναν τεράστιο καθρέφτη που περιλαμβάνει ως αντανάκλαση τη σάλα και όλη την τρελή χαρά που επικρατούσε κάθε βράδυ στο πιο διάσημο μουσικό θέατρο του Παρισιού. Με ακριβείς, δεξιотехνικά σχεδιασμένους συσχετισμούς αντικειμένων, ειδώλων και οπτικών κατευθύνσεων ο Μανέ καταφέρνει να μας πείσει πως η μπαργούμαν Σουζόν, που την βλέπουμε στο πρώτο επίπεδο σε απόλυτη αντιπαράθεση με το πλήθος στο βάθος του καθρέφτη, συνομιλεί με τον κύριο που φορά το μαύρο ημίψηλο καπέλο και παρουσιάζεται στην άνω δεξιά γωνία του καθρέφτη. Οποία πλάνη! Οποία απάτη! Όλη η σκευωρία είναι δημιουργήμα του καθρέφτη και της ιδιοφυίας του Μανέ. Ο κύριος με το καπέλο στην πραγματικότητα, όχι μόνο είναι μπροστά από την μπαργούμαν αλλά και έχει ελαφρά γυρίσει την πλάτη του προς το μέρος της. Τα είδωλά τους και μόνο φαίνονται να συνομιλούν! Η επιβεβαίωση έρχεται από το άδειο βλέμμα της Σουζόν, που σίγουρα δεν έχει ακριβώς μπροστά της τίποτα άλλο, πέρα από το απόλυτο κενό.

«Και επειδή ο Φραντζέσκο είχε όμορφο πρόσωπο και ευχάριστη όψη, περισσότερο αγγελική παρά ανθρώπινη, το πορτραίτο αυτό έμοιαζε με όραμα» έτσι περιγράφει ο Τζόρτζιο Βαζάρι την *Αυτοπροσωπογραφία σε κυρτό καθρέφτη* (εικ. 9) του Παρμιτζανίνο (1503-1540) στην οποία μετέφερε ο ζωγράφος όλες τις στρεβλώσεις, γιγαντώσεις και παραμορφώσεις που δημιουργούσε το κυρτό κάτοπτρο οργανώνοντας ένα διεισδυτικό αυτό-ψυχογράφημα, προπομπό μιας εποχής στην τέχνη που έμελλε να ανθίσει πολλά

χρόνια αργότερα. Επίσης το κυρτό κάτοπτρο στο βάθος της ελαιογραφίας *Ο γάμος των Αρνολφίни* (εικ. 10) του Γιάν βαν Άικ (1390-1441) είναι το κεντρικό αντικείμενο όλης της σύνθεσης και το είδωλό του η προέκταση του έργου μέχρι τον καλλιτέχνη που βρίσκεται μπροστά από το ζευγάρι ζωγραφίζοντας. Παρά τον ελάχιστο χώρο που καταλαμβάνει στην επιφάνεια του έργου, ο καθρέφτης με την κυρτότητά του παρουσιάζει στο είδωλό του την ανάπτυξη ολόκληρου του δωματίου, την πίσω πλευρά των Αρνολφίни και βέβαια τον ίδιο τον ζωγράφο. Ο κυρτός καθρέφτης, και στις δύο περιπτώσεις, πέρα από τη δυνατότητά του να φέρει τη μεταφορά της ζωγραφικής σε ικανό επίπεδο ώστε να καταγράψει την πραγματικότητα και ταυτόχρονα το είδωλό της, επιχειρεί μια πιο βαθιά διερεύνηση του κόσμου εστιάζοντας στην μεταφυσική αλληλουχία των διαστάσεων και των διαδραστικών σχέσεων που δημιουργούνται ανάμεσα στα διαπλεκόμενα υποκείμενα και αντικείμενα.

Η ενασχόληση των ζωγράφων της παλαιάς εποχής με τους καθρέφτες και τα είδωλά τους συσώρευσε το καταπίστευμα έρευνας και έργου για την ικανή μεταλαμπάδευση των δράσεων πειραματισμού στους καλλιτέχνες των επόμενων γενεών και την αξιοποίησή τους με ακόμα πιο ευρηματικές πρακτικές στους σύγχρονους προβληματισμούς των ημερών μας. Με τη συστηματική της έρευνα στα υλικά των κατόπτρων και στα πλασματικά τους είδωλα, στους εικονικούς χώρους και στο διεισδυτικό φως, τα τελευταία είκοσι χρόνια, η Λαμπρινή Μποβιάτσου προέκτεινε ενσυνείδητα την έρευνα των δασκάλων της τέχνης και έδωσε εικαστικό έργο με σύγχρονο πειραματισμό και επίκαιρο προβληματισμό.

5. Ντιέγο Βελάσκειθ, *Η τουαλέτα της Αφροδίτης*, 1647-1651, λάδι σε καμβά, 123 x 177 εκ. Εθνική Πινακοθήκη, Λονδίνο.

6. Τιντορέττο, *Η Σουζάνα και οι Πρεσβύτεροι*, 1556, λάδι σε καμβά, 146 x 194 εκ. Μουσείο Ιστορίας της Τέχνης, Βιέννη.

2.

«Πάντα προτιμούσα την αντανάκλαση της ζωής από την ίδια τη ζωή»

Φρανσουά Τρυφώ

Στο εικαστικό έργο της Λαμπρινής Μποβιάτσου η αντανάκλαση του καθρέφτη αποτελεί τη μυσταγωγική είσοδο στον ψευδαισθητικό κόσμο που δημιουργεί η καλλιτέχνις για μετάβαση του θεατή από τον ιδιωτικό θεματικό της κόσμο στο συγκερασμένο παραιοσθητικό πεδίο των συλλογικών συμμετοχών και πολλαπλών ειδώλων. Είτε στη ζωγραφική της δημιουργία είτε στις γλυπτικές της κατασκευές οι απαστράπτουσες επιφάνειες των κατόπτρων χειραγωγούν το φως κατακερματίζοντας τη συνέχεια των επιφανειών και καθώς υποσκάπτουν οριστικά την αλληλουχία των καρτεσιανών συντεταγμένων δημιουργούν ένα νέο χωροχρόνο ευρηματικής συνύπαρξης άυλου και υλικού κόσμου.

Οι καθρέπτες φτιαγμένοι είτε από επαργυρωμένους υαλοπίνακες είτε από καλογυαλισμένα μέταλλα κατέχουν την ικανότητα να αναπαριστούν πιστά την εικόνα των αντικειμένων που βρίσκονται απέναντί τους πολλαπλασιάζοντάς τα και μεταφέροντας μαγικά τον τρισδιάστατο υλικό τους κόσμο σε επιφάνεια δύο διαστάσεων. Συμπυκνώνουν υπερ-ρεαλιστικά, καθώς μεταφράζουν σε είδωλα, ένα οικείο κόσμο όγκων σε μια ουσιαστικά αβαθή επίπεδη εικόνα προεκτείνοντας υπερ-τέλεια, μέσω των φυσικών νόμων, την ψευ-

7. Τζιοβάνι Μπελλίνι, *Γυναίκα που κοιτάζεται στον καθρέφτη*, 1515, λάδι σε ξύλο, 62 x 79 εκ, Μουσείο Ιστορίας της Τέχνης, Βιέννη.

8. Εντουάρ Μανέ, *Το Μπαρ στο Φολί Μπερζέρ*, 1882, λάδι σε καμβά, 96 x 130 εκ.
Πινακοθήκη Κουρτώ, Λονδίνο.

δαισθησιακή τέχνη της ζωγραφικής, η οποία κατορθώνει να δημιουργεί την εντύπωση της «προοπτικής» και του «βάθους» πάνω σε μία εντελώς επίπεδη επιφάνεια. Τελικά δύο συμπληρωματικές ψευδοεικονικές διεργασίες αλληλοϋποστηρίζουν το ευρηματικό κατασκευαστικά τελάρο-οθόνη της Μποβιάτσου που αφειδώς προσφέρεται στον θεατή ως εικονική πραγματικότητα απόκλισης.

Η εσκεμμένη περιπλάνηση της Λαμπρινής στην εικονική πραγματικότητα των κατόπτρων μεταστοιχείώνει την πρόθεσή της για ζωγραφική απεικόνιση ναρκισσιστικού βεληνεκούς σε συλλογική πρόσκληση επανατοποθέτησης των συντεταγμένων της μαζικής συνείδησης απέναντι στην ρέουσα πραγματικότητα που η καλλιτέχνης αντανακλά, πολλαπλασιάζει, μεγιστοποιεί και εντέλει παραμορφώνει στο ίχνος της αυτο-εικόνας της.

Μέσα από την πειραματική διεργασία επανατοποθέτησης των συντεταγμένων του χώρου, του χρόνου και του εγώ η Μποβιάτσου επιχειρεί ένα βήμα συνειδητής αυτοσυγκέντρωσης, όχι μόνο στις σύγχρονες αξίες της ζωγραφικής αλλά και στις παράλληλες διεργασίες της γνωσιακής ψυχολογίας παραδίδοντας την πεμπτουσία των εμμονικών αναζητήσεών της από το πεδίο των πλασματικών κατοπτρικών διαστάσεων ως έμμεση απάντηση στον προσεκτικό θεατή που αποκρυπτογραφεί με σπουδή τα εκτεθειμένα έργα στην Πινακοθήκη Βογιατζόγλου και λαμβάνει τη ζώσα και διαδραστική απάντηση του καθρέφτη.

Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

Διευθυντής Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον

9. Παρμιτζιανίνο, *Αυτοπροσωπογραφία σε κυρτό κάτοπτρο*, π. 1524, διάμετρος 24 εκ.
Μουσείο Ιστορίας της Τέχνης, Βιέννη.

10. Γιαν βαν Άικ, *Ο Γάμος των Αρνολφίνι*, 1434, λάδι σε ξύλο, 82 x 60 εκ. Εθνική Πινακοθήκη, Λονδίνο.

Βιβλιογραφία

Αλεξόπουλος, Καίσαρ Δ. και Διονύσιος Ι. Μαρίνος. *Οπτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κοκοτσάκης, 1992.

Βαζάρι, Τζόρτζιο. *Οι βίοι των πλέον εξάιρετων ζωγράφων, γλυπτών και αρχιτεκτόνων*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 1997.

Γκόμπριχ, Ερνστ. *Το Χρονικό της Τέχνης*. Αθήνα: Εκδόσεις Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, 1998.

Πρίκας, Αθανάσιος. *Κυματική-Οπτική*. Θέρμη: Εκδόσεις Ζήτη, 2009.

Στοικίτσα, Βίκτωρ. *Μανιερισμός και Τρέλα*. Δημήτρης Δεληγιάννης, μτφ. Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη, 1961.

Φουκά, Μισέλ. *Η Ζωγραφική του Μανέ*. Πόλα Καπόλα, μτφ. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος, 2012.

Χόκινγκ, Στήβεν και Λέοναρντ Μλοντίνοφ. *Ένα Συντομότερο Χρονικό του Χρόνου*. Αθήνα: Εκδόσεις Κάτοπτρο, 2005.

11. Ρενέ Μαγκρίτ, *Ο ψεύτικος καθρέφτης*, 1928, λάδι σε καμβά, 54 x 81 εκ. Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, Νέα Υόρκη.

Το εγώ ως κάποιος άλλος

Ζωγραφικά σχέδια και συναρμογές της Λαμπρινής Μποβιάτσου

*Je est un autre*¹

Η έκθεση της Λαμπρινής Μποβιάτσου στην Πινακοθήκη Βογιατζόγλου δίνει στο κοινό την ευκαιρία να δει έργα της καλλιτέχνιδας από τον καιρό που ολοκλήρωσε τις σπουδές της, στα τέλη της δεκαετίας του 1990, μέχρι σήμερα. Μια επισκόπηση του έργου της εικαστικού φανερώνει τη σειρά θεμάτων που την απασχολούν διαχρονικά, με κορυφαίο αυτό του προσώπου και της αντανάκλασής του στον καθρέφτη. Ο καθρέφτης από την εποχή του μπαρόκ υπήρξε σύμβολο της ματαιότητας των πραγμάτων, της παροδικότητας της απόλαυσης και του αναπόφευκτου του θανάτου.² Ταυτόχρονα ο καθρέφτης υπήρξε διαχρονικό σύμβολο της ματαιοδοξίας, ιδιαίτερα κατά την εποχή του μπαρόκ αλλά και σήμερα, στην εποχή μας, κατά την οποία η καταλυτική επιρροή των μέσων μαζικής επικοινωνίας εκδηλώνεται στην πληθώρα των προγραμμάτων ανάδειξης ταλέντων, διαγωνισμών ομορφιάς, ύφους ένδυσης και κάθε λογής ασήμαντης δεξιοτεχνίας.³ Περισσότερο από ποτέ, φερέλπιδες νέοι και νέες στα θεάματα αυτά φαίνονται να στροβιλίζονται υπνωτισμένοι από τη λογική της βασιλίσσας που στο παραμύθι της Χιονάτης των αδελφών Γκριμ ρωτούσε κάθε μέρα τον καθρέφτη για το αν είναι η ομορφότερη απ' όλες.

Η Μποβιάτσου ωστόσο δεν ασχολείται με τη ματαιότητα και τη ματαιοδοξία όπως αυτές αντανakλώνται στα μέσα μαζικής επικοινωνίας, μολονότι κοιτώντας τη δουλειά της, δεν μπορεί κανείς να αποφύγει τέτοιους συνειρμούς. Φαίνεται να την απασχολεί περισσότερο η αντανάκλαση του εαυτού στην καθημερινότητα και αυτό ήταν το σημείο εκκίνησής της στα τέλη της δεκαετίας του 1990. Σε μια σειρά από λάδια σε μουσαμά, όπως *Το Καπάκι* του 1998 αλλά και άλλα άτιτλα της ίδιας χρονιάς και του 2001, βλέπουμε την καλλιτέχνιδα να την απασχολεί η αντανάκλαση του εαυτού της πάνω σε στιλπνές μεταλλικές επιφάνειες μαγειρικών σκευών ή καθημερινών αντικειμένων του σπιτιού στις οποίες, παροδικά, σχηματίζεται μια παραμορφωμένη αντανάκλαση του εαυτού.

---

¹ Το Εγώ είναι κάποιος άλλος, η περίφημη φράση του Ρεμπώ αναφέρεται στην επιστολή του προς τον Πωλ Ντεμενύ της 15^{ης} Μαΐου 1871, Arthur Rimbaud, «Lettre à Paul Demeny», Paris, Pleiade, 2009, σελ. 343-344.

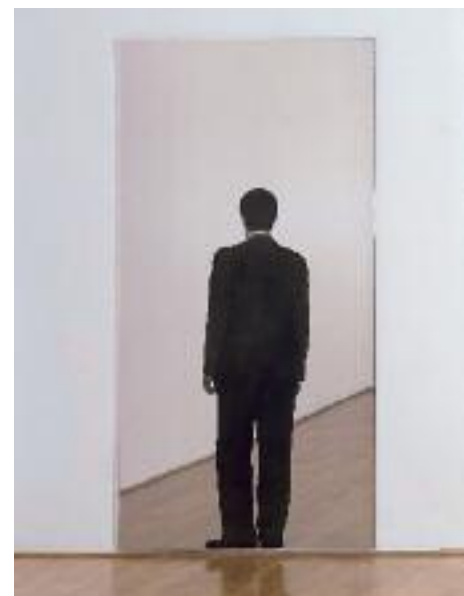
² Βλέπε John B. Ravenal, *Vanitas. Meditations on Life and Death in Contemporary Art*, Virginia, University of Virginia Press, 2004.

³ Βλέπε επίσης *The Other Side. Mirrors and Reflections in Contemporary Art*, κατ. εκθ. Orangery, Staterooms and Privy Garden, Belvedere, 18/6-12/10/2014, <https://www.e-flux.com/announcements/30945/the-other-side-mirrors-and-reflections-in-contemporary-art>, 15/1/2019.

Αυτή τη στιγμή που η καλλιτέχνη έρχεται σε επαφή με το ίδιο της το πρόσωπο, έστω και παραμορφωμένο, προσπαθεί να αποδώσει, μια στιγμή ενδοσκόπησης που επιβάλλει μία εφήμερη αναστολή στα καθήκοντα της ημέρας και ένα στοχασμό για μεγαλύτερα ζητήματα που αφορούν στην ύπαρξη και στον προορισμό της.

Η παραμόρφωση που φαίνεται να θέλγει την καλλιτέχνη δείχνει έναν πλατωνικό προσανατολισμό. Όπως ο Πλάτωνας κατηγορήσε τους καλλιτέχνες ότι στην πραγματικότητα στήνουν έναν καθρέφτη μπροστά από όλα τα πράγματα όταν τα αναπαριστούν, αλλά έτσι τα παρερμηνεύουν και αποπροσανατολίζουν τον κόσμο από την ουσία τους,⁴ έτσι και η Μποβιάτσου δείχνει ότι η αντανάκλαση του εαυτού πάνω στην καθημερινή πραγματικότητα, η εικόνα που προσπορίζουμε για εμάς τους ίδιους, από τις καθημερινές μας συναλλαγές με τον κόσμο, δεν είναι η ουσιαστική, αλλά μια παραμορφωτική παράσταση η οποία μας δείχνει άλλους από αυτό που πραγματικά είμαστε. Με δεδομένο μάλιστα ότι η Μποβιάτσου είναι μια νέα γυναίκα που ζωγραφίζει συχνά τον ίδιο της τον εαυτό, η παραμορφωτική της εικόνα στα σκεύη του σπιτιού δείχνει κι ένα μέλημα θεματοποίησης του φύλου και της γυναικείας οπτικής πάνω στα πράγματα και μια πεποίθηση ότι ο προορισμός της γυναίκας δεν μπορεί να περιορίζεται από τους ρόλους που την αναμένουν ως μητέρα, νοικοκυρά, σύζυγο κλπ. Η γυναικεία οπτική στην ανάγνωση της δουλειάς της Μποβιάτσου έχει σαφή ερείσματα σε όλο το έργο της και οι ρόλοι που φαίνεται να επινοεί η καλλιτέχνης για τον εαυτό της, ακολουθούν τη στρατηγική της Σίντυ Σέρμαν που κι αυτή στη γνωστή σειρά των 69 άτιπλων φωτογραφιών της παρουσίασε τον εαυτό της σε μια σειρά από ρόλους, όπως αυτοί υπαγορεύονται από το συλλογικό φαντασιακό.

Στις αρχές της δεκαετίας του 2000 η καλλιτέχνης δοκίμασε να ζωγραφίσει πάνω στο ίδιο το στιλπνό μέταλλο που λειτουργεί ως παραμορφωτικός καθρέφτης του εαυτού. Χαρακτηριστικό έργο είναι το *Άτιπλο γυμνό* του 2002 το οποίο ζωγραφίζεται πάνω σε ένα ορθογώνιο μέταλλο με ανώμαλη επιφάνεια στην οποία το γυμνό τοποθετείται εκκεντρα και συγκεκριμένα κάτω δεξιά, προσομοιώνοντας έτσι την τυχαιότητα των αντανακλάσεων πάνω σε στιλπνά μεταλλικά αντικείμενα. Αργότερα, σ' ένα άλλο *Άτιπλο έργο* του 2004, η Μποβιάτσου παίρνει δύο μεταλλικά δοχεία για φύλαξη ελαιολάδου, τα εναποθέτει το ένα πάνω στο άλλο και ζωγραφίζει πάνω τους, ξανά, διάφορες όψεις ενός γυναικείου γυμνού. Είναι φανερό ότι στα δύο αυτά έργα τα οποία εγκαινιάζουν μια μεγάλη σειρά κατοπινών, η Μποβιάτσου επιχειρεί να καταστήσει την παραμόρφωση εφελ-

12. Μικελάντζελο Πιστολέττο, *Άντρας που στέκεται*, 1962, μεταξοτυπία σε μέταλλο, 250 x 125 εκ, Τέιτ Γκάλερυ, Λονδίνο.

4 Πλάτων, *Πολιτεία*, βιβλίο Ι, 596ε, μτφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος, Αθήνα, Πόλις 2002.

τήριο της δουλειάς της, όχι μόνο δηλαδή να την απεικονίσει αλλά και να ζωγραφίσει πάνω σε μια κατεξοχήν ακατάλληλη, για την Αναγεννησιακή σύμβαση της ζωγραφικής, παραμορφωτική επιφάνεια. Η επέκταση της ζωγράφου στις αρχές του 2000 στην τρίτη διάσταση και στο έτοιμο, παρευρισκόμενο αντικείμενο είναι καθοριστική για τη μετέπειτα πορεία της.

Από το 2005 κι έπειτα η καλλιτέχνης υιοθετεί το ανάγλυφο και φτιάχνει ανάγλυφα έργα με γύψο τα οποία ζωγραφίζει κι επικολλά είτε πάνω σε αντικείμενα καθημερινής χρήσης είτε πάνω σε πλαίσια από ανοξείδωτο μέταλλο. Χαρακτηριστικά είναι τα *Άππλα έργα* από το 2007 και το 2008 πάνω σε ανοξείδωτα μεταλλικά φαρμακεία ή άλλα αντικείμενα στα οποία μοντέλα είναι η ίδια η καλλιτέχνης ή πρόσωπα του στενού της περιβάλλοντος, όπως ο σύζυγός της. Πάλι το γυμνό πρωταγωνιστεί αλλά αυτή τη φορά η Μποβιάτσου αφήνει την επιφάνεια της αντανάκλασης να καθορίσει το ζωγραφικό μοντέλο. Έτσι, τα γύψινα ανάγλυφα ακολουθούν την απεικόνιση της αντανάκλασης με την καλλιτέχνη να φαίνεται να διασκεδάζει με τις τερατόμορφες αναπαραστάσεις: μία νέα γυναίκα με δύο ταυτόχρονα πρόσωπα κάθεται με λυγισμένα γόνατα στις μύτες των ποδιών της, κοιτώντας το θεατή, στο άτιπλο πορτρέτο του 2018 που θυμίζει την κυβιστική απεικόνιση αλλά και τα τέρατα του Ντίνος και Τζέικ Τσάπμαν. Ταυτόχρονα η Μποβιάτσου φαίνεται να αξιοποιεί και τα τμήματα από το έργο που μένουν αζωγράφιστα και προσφέρονται στο διαδραστικό παιχνίδι, αντανακλώντας τους θεατές όταν προσεγγίζουν τα έργα και ανακαλώντας τις περίφημες *Ζωγραφικές του Καθρέφτη* του Μικελάντζελο Πιστολέττο, εκτυπώσεις πάνω σε ανοξείδωτο μέταλλο τις οποίες ξεκίνησε να εκθέτει τον Απρίλιο του 1963.⁵ Ενώ κι άλλοι όπως ο Ανίς Καπούρ χρησιμοποίησαν τις αντανάκλασεις του κοινού πάνω σε μεταλλικές επιφάνειες ως μέρος του έργου τους, ο Πιστολέττο είναι ένας καλλιτέχνης του οποίου το καλλιτεχνικό κληροδότημα συνειδητά επιχειρεί να συνεχίσει με το δικό της τρόπο η Μποβιάτσου.

13. Σίντυ Σέρμαν, *Στιγμιότυπα ή εναλλακτικά άτιπλες εικόνες ταινίας #13*, 1978, φωτογραφία, 24 x 19 εκ. Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, Νέα Υόρκη.

Η πρακτική της παραμόρφωσης την οποία ακολουθεί πιστά η Μποβιάτσου δε συνεπάγεται μόνο την κριτική για τους κοινωνικούς ρόλους που επιφυλάσσονται στις γυναίκες αλλά και μια γενικότερη κριτική που αφορά και στα δύο φύλα και συγκεκριμένα απευθύνεται στη συγκρότηση της ίδιας της υποκειμενικότητας. Η παραμορφωτική εικόνα του εαυτού στον καθρέφτη, σύμφωνα με τον Ζακ Λακάν, συμβολίζει τη νοητική μονιμότητα του εγώ ταυτόχρονα με τον αλλοτριωτικό του προορισμό.⁶ Είναι κατά την κομβική στιγμή

⁵ Βλέπε *Mirror Paintings* στο www.pistoletto.it, 15/1/2019. Πλάτων, *Πολιτεία*, βιβλίο Ι, 596e, μφ. Ν. Μ. Σκουτερόπουλος, Αθήνα, Πόλις 2002.

⁶ Jacques Lacan, «Le stade de miroir comme formateur de la fonction du Je », *Ecrits 1*, Paris, Seuil, 1966, σελ. 91.

του σταδίου του καθρέφτη που, σύμφωνα με τον ίδιο, ανακαλύπτει κανείς στην τρυφερή ηλικία από έξι μηνών μέχρι πριν τη στιγμή που καταφέρνει να σταθεί όρθιος και να περπατήσει, την ασυμβίβαστη με αυτόν αντανάκλασή του στον καθρέφτη την οποία επιτακτικά οφείλει να υιοθετήσει ως πραγματικό εαυτό.⁷ Η διάσταση αυτή της κριτικής της συγκρότησης μιας παραμορφωτικής υποκειμενικότητας μέσα από τον καθρέφτη που συχνά οδηγεί στην παράνοια, όπως ισχυρίζεται ο Λακάν, είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη λογική της αντανάκλασης που υιοθετεί η Μποβιάτσου. Θα μπορούσαν άραγε τα πράγματα να είναι αλλιώς και η γενέθλια εμπειρία της υποκειμενικότητας να μην είναι μια εμπειρία παραγνώρισης; Ο Λακάν δεν το νομίζει. Η Μποβιάτσου, από την άλλη πλευρά, τα τελευταία χρόνια, φαίνεται να εγκαταλείπει σιγά σιγά τη λογική της παραμόρφωσης.

Σε μια σειρά από δεξιοτεχνικά σχέδια σε χαρτί, με χρωματιστά μολύβια, σε μικρή διάσταση 35Χ50 εκ. από το 2014, με τίτλους *Εσωτερική αλήθεια*, *Reality in pieces*, *Ελπίδα*, η Μποβιάτσου φαίνεται να εισέρχεται σε μια νέα περίοδο αναζητήσεων προς την κατεύθυνση του σουρεαλισμού και ειδικά του Ρενέ Μαγκρίτ.⁸ Εκ των υστέρων, θα αποδειχθεί από τη συνέχεια της πορείας της ότι το διάλειμμα αυτό ήταν μια σύντομη παύση προτού η καλλιτέχνης επιδοθεί εκ νέου και με ζωτική ορμή, στην εξερεύνηση της τρίτης διάστασης. Όπως δείχνουν τα έργα *Ντόριαν Γκρέυ, η τελευταία μολυβιά* του 2015, *Αυτός κι εκείνη*, του 2016, *Το χαμένο κλειδί* του 2017 και *Η κρήνη* του 2018 η Μποβιάτσου επιδίδεται στο σχέδιο με πολύ προσεκτική και επιλεκτική χρήση του χρώματος που δεν υπαγορεύεται ωστόσο από ρεαλιστικά πρότυπα και ενσωμάτωση τρισδιάστατων έτοιμων αντικειμένων στη σύνθεση τα οποία ενίοτε κι αυτά ζωγραφίζονται. Οι συναρμογές σχεδίων και αντικειμένων της καλλιτέχνιδας έχουν μια ανεξίτηλη σουρεαλιστική πλευρά που είναι ολοφάνερη στον θεατή τους. Η χρήση έτοιμων αντικειμένων, λαμπών, καθρεφτών, εργαλείων κλπ. που αρνούνται την αναπαράσταση κι επαγγέλλονται την γεφύρωση της διαφοράς μεταξύ τέχνης και ζωής, είναι το κληροδότημα που αξιοποιεί η Μποβιάτσου από την Άρτε Πόβερα. Η εξερεύνηση της παραμόρφωσης συνεχίζεται πλέον με άλλα μέσα και η αντανάκλαση μέσω του καθρέφτη παραμένει, χωρίς ωστόσο να έχει την κυρίαρχη θέση που κατείχε. Η καλλιτέχνης εξακολουθεί να χρησιμοποιεί ως μοντέλο τον εαυτό της χρησιμοποιώντας την προσφιλή στους κύκλους του μεταμοντερνισμού πρακτική της αυτοβιογραφίας η οποία «αμφισβητεί τη φορμαλιστική πίστη στην καθολικότητα και υπερβατικότητα της τέχνης.»⁹

14. Ντίνος και Τζέικ Τσάπμαν, *Πύλη σημείων*, 1997, υαλοβάμβακας, ρητίνη, μπογιά και περούκες, 135 x 65 x 65 εκ. Τέιτ Γκάλερυ, Λονδίνο.

7 Στο ίδιο, σελ. 89-97.

8 Βλέπε για παράδειγμα την εκλεκτική συγγένεια μεταξύ του έργου του Ρενέ Μαγκρίτ, *Ο ψεύτικος καθρέφτης* του 1928 και του έργου της Μποβιάτσου *Εσωτερική αλήθεια* του 2014.

9 Κρίστοφερ Ριντ, «Μεταμοντερνισμός και η τέχνη της ιδιαίτερης ταυτότητας» στο Νίκος Στάγκος, επιμ., *Έννοιες της μοντέρνας τέχνης. Από τον φωβισμό στον μεταμοντερνισμό*, μτφ. Ανδρέας Παππάς, Αθήνα, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας, 2003, σελ. 382.

Στο πλαίσιο της αμφισβήτησης αυτής της καθολικότητας και της υπερβατικότητας της τέχνης τίθεται και η συναφής αμφισβήτηση του εαυτού από την Μποβιάτσου ως υπερβατικού υποκειμένου. Ο εαυτός νοείται μάλλον ως άτομο υπεύθυνο για τις πράξεις του που μιλά σε πρώτο πρόσωπο, έχει πάθη, δεν έχει πλήρη έλεγχο των πράξεών του όπως άλλωστε οι περισσότεροι από εμάς και υπόκειται σε όλους τους φυσικούς περιορισμούς των θηλαστικών. Αυτός ο εαυτός που επανέρχεται στις αυτοπροσωπογραφίες της καλλιτέχνης είναι αντικείμενο συνεχούς ενδοσκόπησης καθώς γνωρίζει τις ατέλειές του και καθώς στρέφεται προς τον άλλο, το κοινό της, στη συγκεκριμένη περίπτωση, για την αναγνώριση της ταυτότητας.

Κωνσταντίνος Β. Πρώμος

*Διδάσκων στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
και στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, κριτικός τέχνης*

Έργα

*Κάθε αντικείμενο είναι
ο καθρέφτης όλων των άλλων*

Μωρίς Μερλώ-Ποντύ

Το καπάκι, 1998 | 100 x 60 εκ. Λάδι σε μουσαμά.

Χωρίς τίτλο, 1998 | 100 × 60 εκ. Λάδι σε μουσαμά.

Χωρίς τίτλο, 2007 | 64 x 43 x 7 εκ. Λάδι σε γύψο, έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2743.

Χωρίς τίτλο, 2007 | 64 x 43 x 7 εκ. Λάδι σε γύψο, έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2742.

Objectivity 9, 2010 | 50 x 70 εκ. Λάδι σε μουσαμά.

Συλλογή Αναστασίας Μποριάτσου

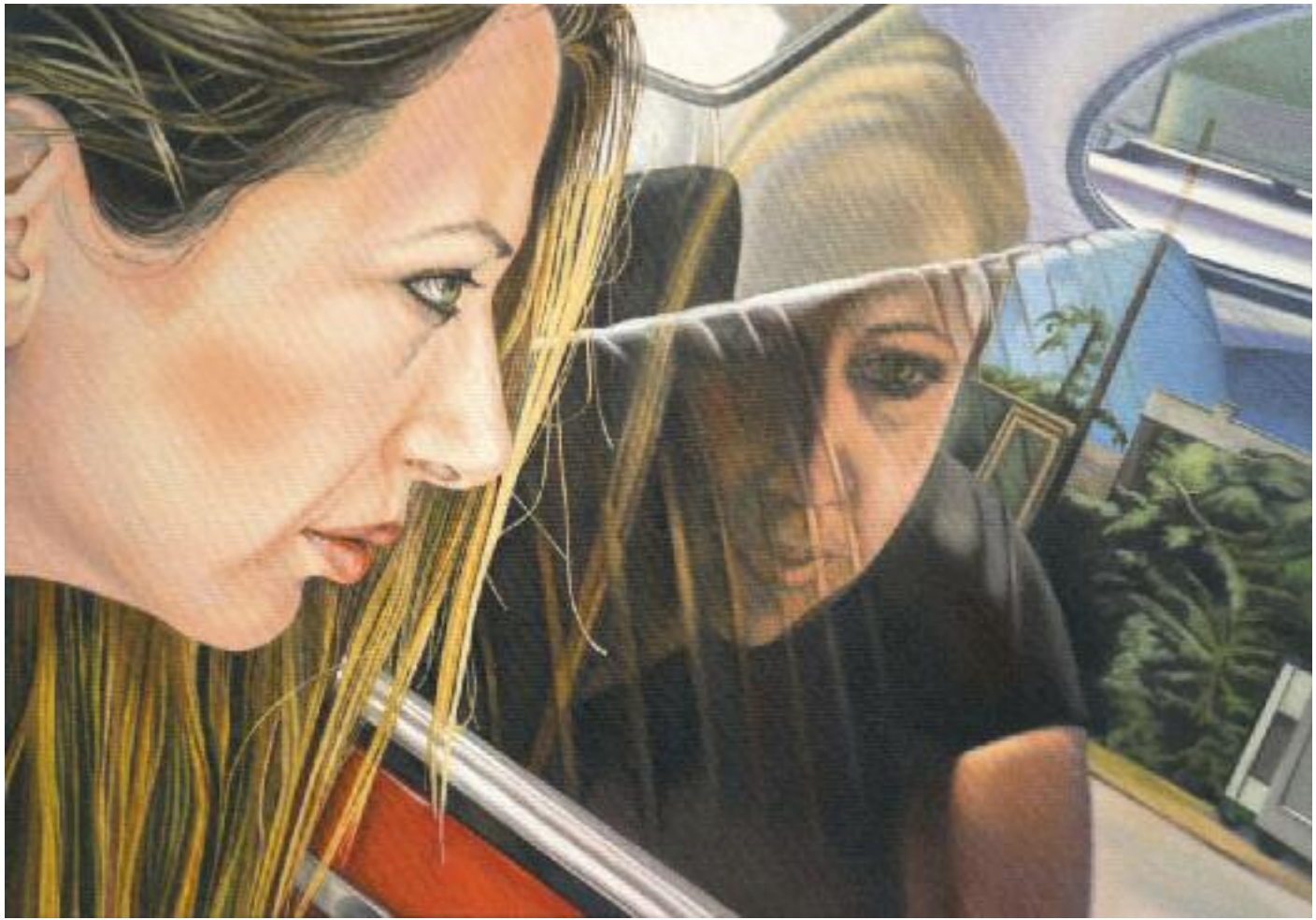

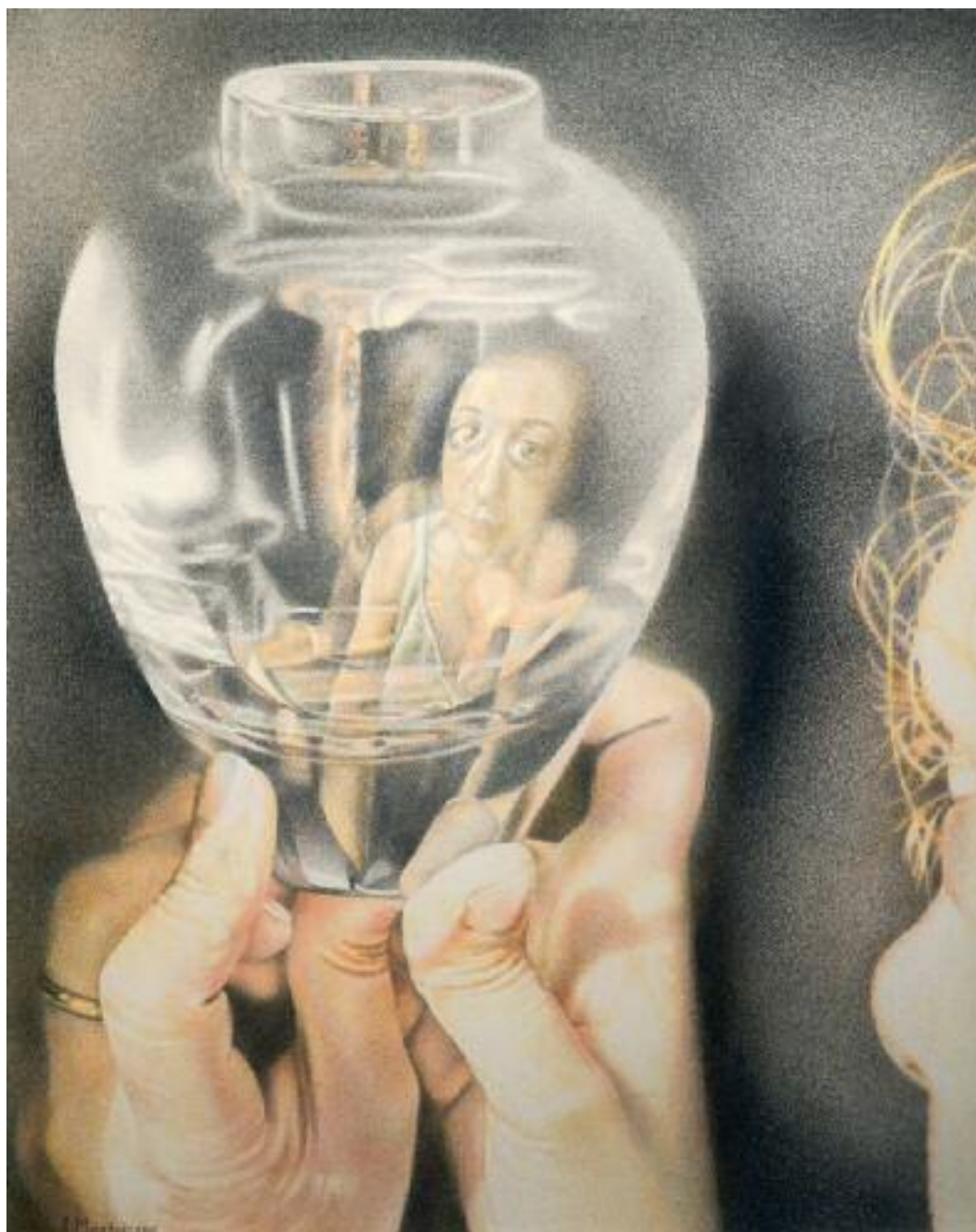
Objectivity 14, 2010 | 50 x 70 εκ. Λάδι σε μουσαμά.
Συλλογή Αναστασίας Μποβιάτσου

Η αρχή του ταξιδιού, 2013 | 35 x 50 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 1548.

Objectivity 8, 2010 | 70 × 100 εκ. Λάδι σε μουσαμά.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2096.

Το ανθογυάλι, 2013 | 50 × 35 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 1550.

Objectivity 15, 2010 | 70 x 70 εκ. Λάδι σε μουσαμά.
Συλλογή Μουσείου Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου

Ωρα για τσάι, 2016 | 50 × 50 εκ. Λάδι σε μουσαμά.

Η στιγμή, 2013 | 27 × 20 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.
Συλλογή Παναγοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 1399.

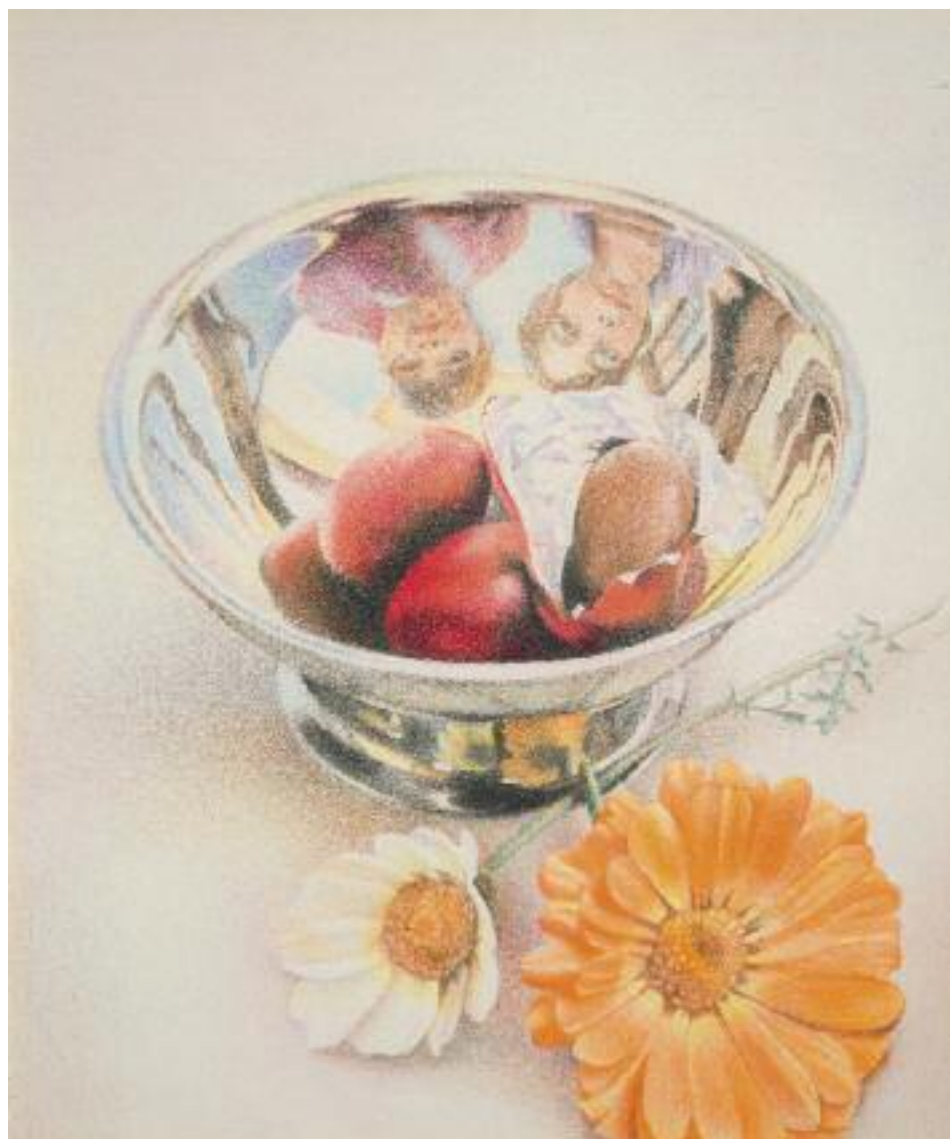

Βύθιση, 2016 | 40 x 55 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

*Χωρίς τίτλο, 2002 | 90 × 80 εκ. Λάδι σε μέταλλο.
Συλλογή Μουσείου Φρυσίρα*

Το κέρασμα, 2013 | 27 × 20 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 1398.

Οθόνη, 2013 | 70 x 100 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 1549.

Αναζητώντας τον Ελ Γκρέκο, 2014 | 77 × 97 εκ. Λάδι σε μέταλλο.

Χωρίς τίτλο, 2008 | 100 × 130 × 7 εκ. Λάδι σε γύψο, μέταλλο.

Ελπίδα, 2013 | 35 × 50 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.

Reality in pieces, 2014 | 35 x 50 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.

Σημείο θέασης 1 & 2, 2015 | 20 × 5 × 2 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Κοίτα προσεκτικά, 2017 | 30 × 30 × 3 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Νηρηίδα, 2017 | 37 × 37 × 13 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Ροή 1, 2016 | 200 × 22 × 12 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Ροή 2, 2016 | 185 × 57 × 12 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Existence, 2017 | 70 x 24 x 24 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Χωρίς τίτλο, 2004 | 90 x 40 x 40 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Συλλογή Αντώνη και Άζιας Χατζηγιάννου

Ανδρείκελο 1, 2017 | 39 × 30 εκ. Μολύβι σε χαρτί και λάδι σε καθρέφτη.

Ανδρείκελο 2, 2018 | 155 × 70 × 70 εκ. Μικτή τεχνική.

The art of teaching, 2017 | Διαστάσεις μεταβλητές. Μολύβι και χρωματιστά μολύβια σε ξύλο, λάδι σε μέταλλο και ξύλο.

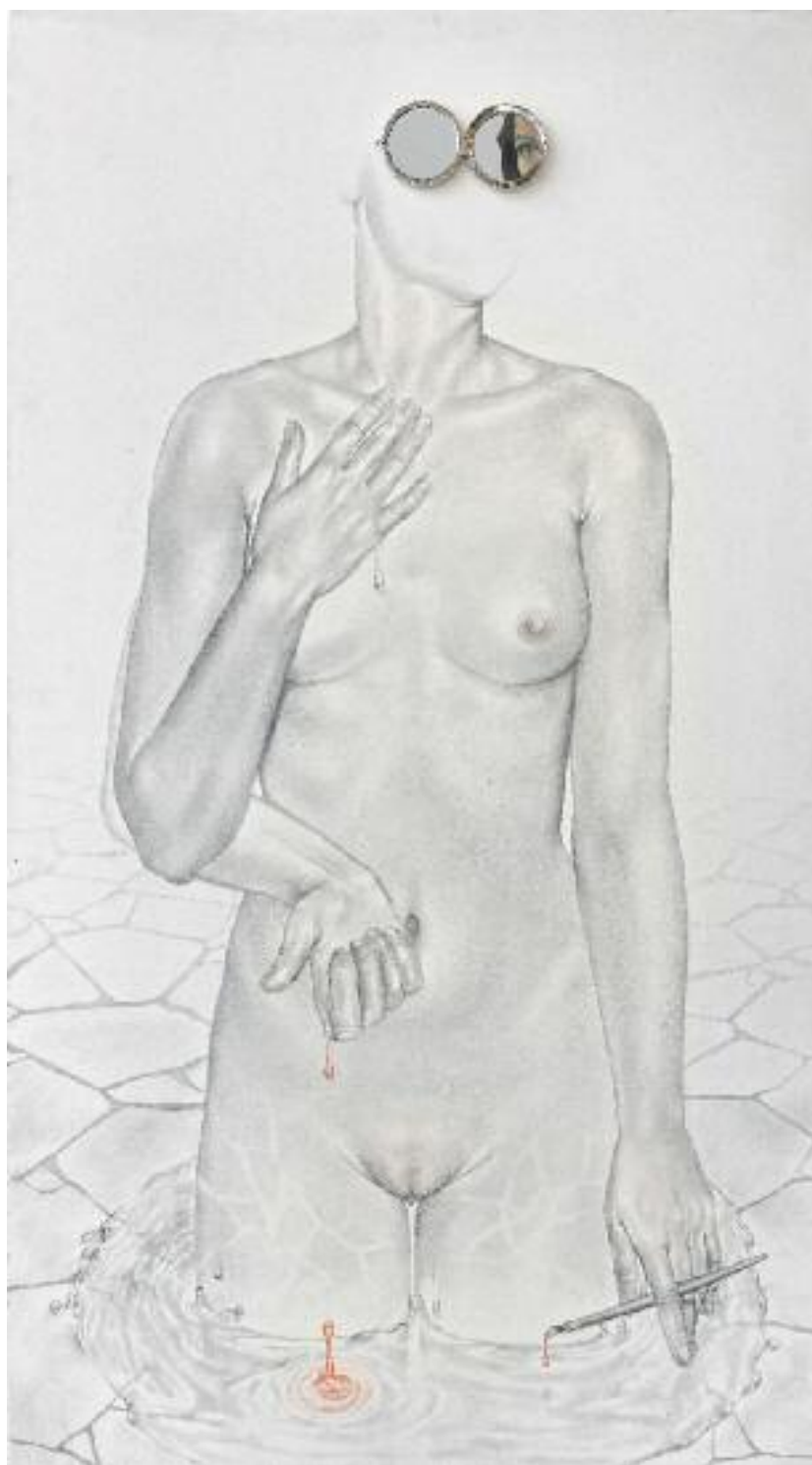
Ο σπόρος, 2017 | Διαστάσεις μεταβλητές. Μολύβι σε ξύλο και λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Η φαντασία της ύλης, 2015 | Τρίπτυχο 120 × 65 × 7 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο, ύφασμα.

Δίνη, 2015 | Τρίπτυχο 120 × 65 × 3 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο, ύφασμα.

Η αναγκαιότητα του θεατή, 2015 | Τρίπτυχο 120 × 70 × 7 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε μέταλλο, έτοιμο αντικείμενο.

Η προσμονή, 2017 | 19 × 30 × 4 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Το ανέφικτο, 2017 | 19 x 30 x 4 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Το δάκρυ της Μόνα Λίζα, 2018 | 70 x 50 x 30 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε μέταλλο, γλυπτό από ξύλο, έτοιμο αντικείμενο.

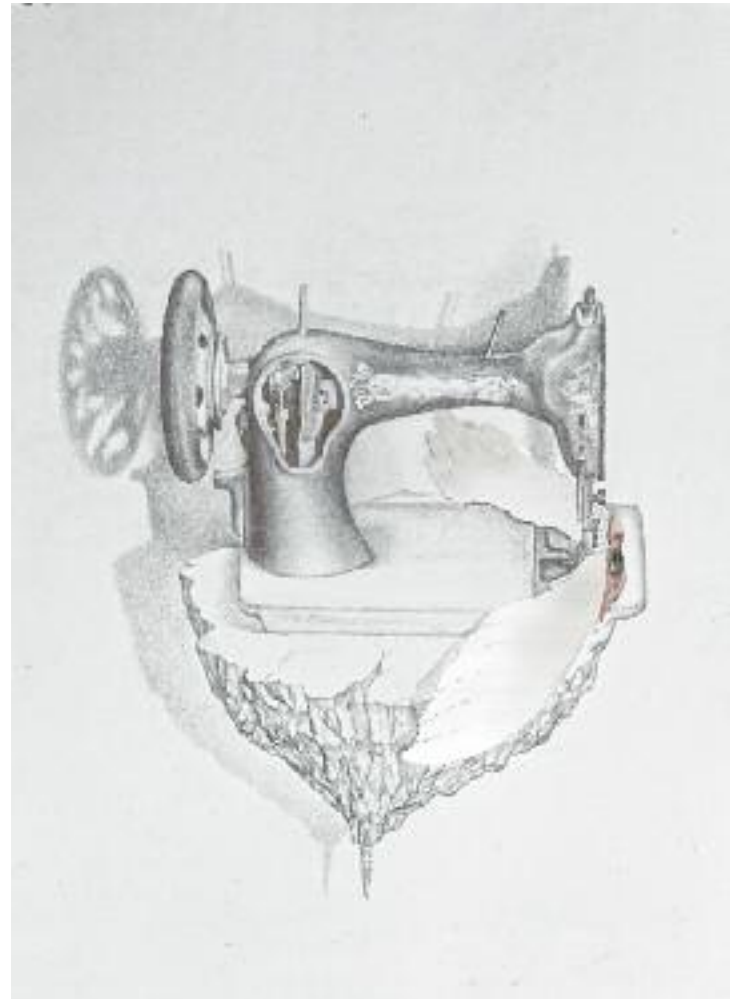
Ντόριαν Γκρέυ, η τελευταία μολυβιά, 2015 | 90 × 70 × 2 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε μέταλλο, έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2741.

Τοκ τοκ, εγώ είμαι άνοιξέ μου σε παρακαλώ, 2017 | 107 x 120 x 8 εκ. Μολύβι σε ξύλο, έτοιμα αντικείμενα.

Πολιτεία, 2015 | 60 × 40 × 4 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμα αντικείμενα.

*Το τηλέφωνο, 2017 | 39 x 30 εκ. Μολύβι σε χαρτί και λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.
Καθώς ξαναέραβα τα φτερά μου, σε νοστιάλησα, 2016 | 39 x 30 εκ. Μολύβι σε χαρτί, λάδι σε καθρέφτη.*

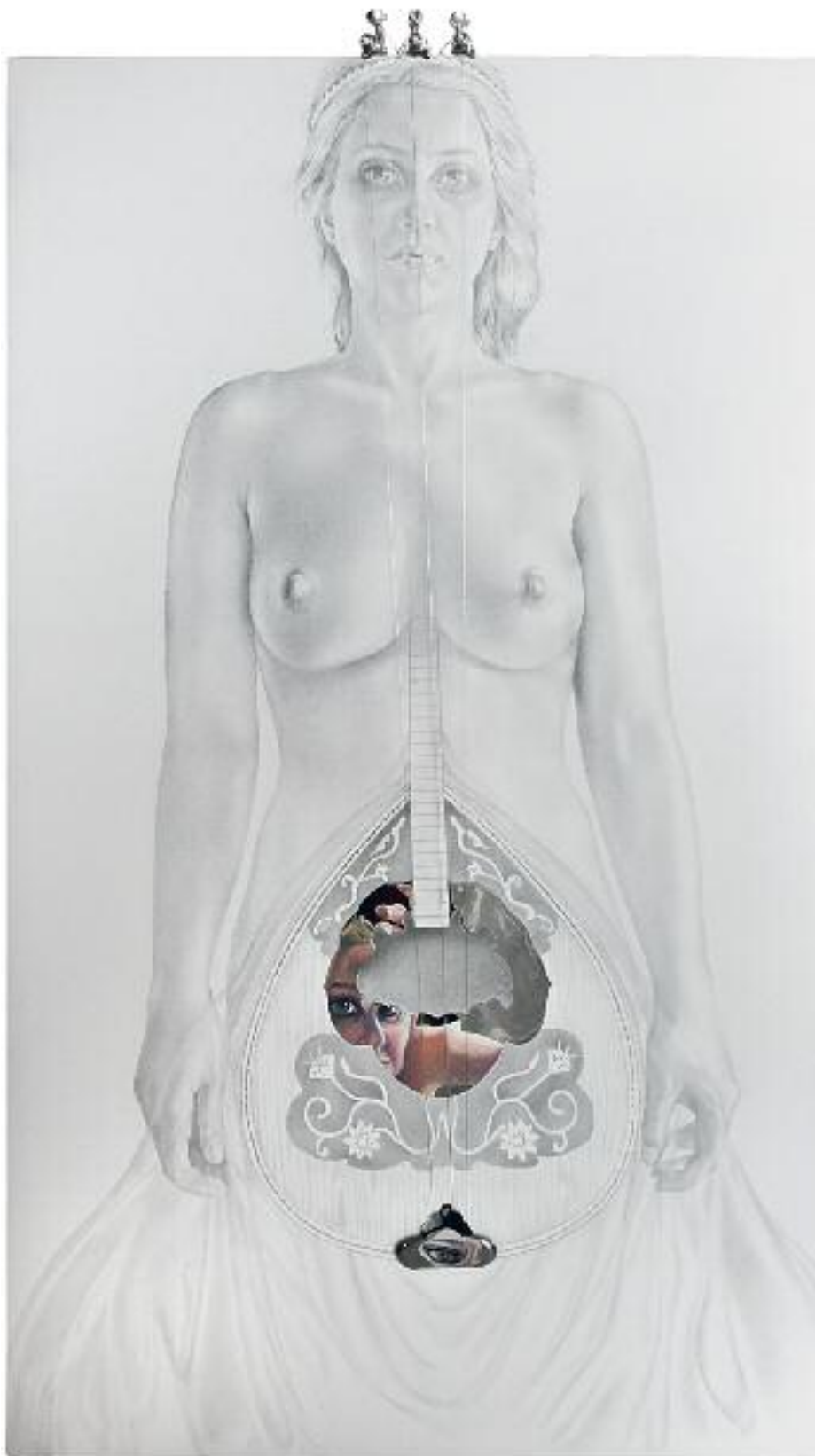
Το πέπλο, 2014 | 130 × 65 × 15 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε αντικείμενο, ύφασμα.
Συλλογή Αναστασίου Βαζακόπουλου

*Επιλεκτική φιλοξενία, 2015 | Διαστάσεις μεταβλητές. Μικτή τεχνική.
Συλλογή Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χαλάνδρου - Ελαιουργείον*

Η αρχόντισσα, 2015 | 130 x 70 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμα αντικείμενα.

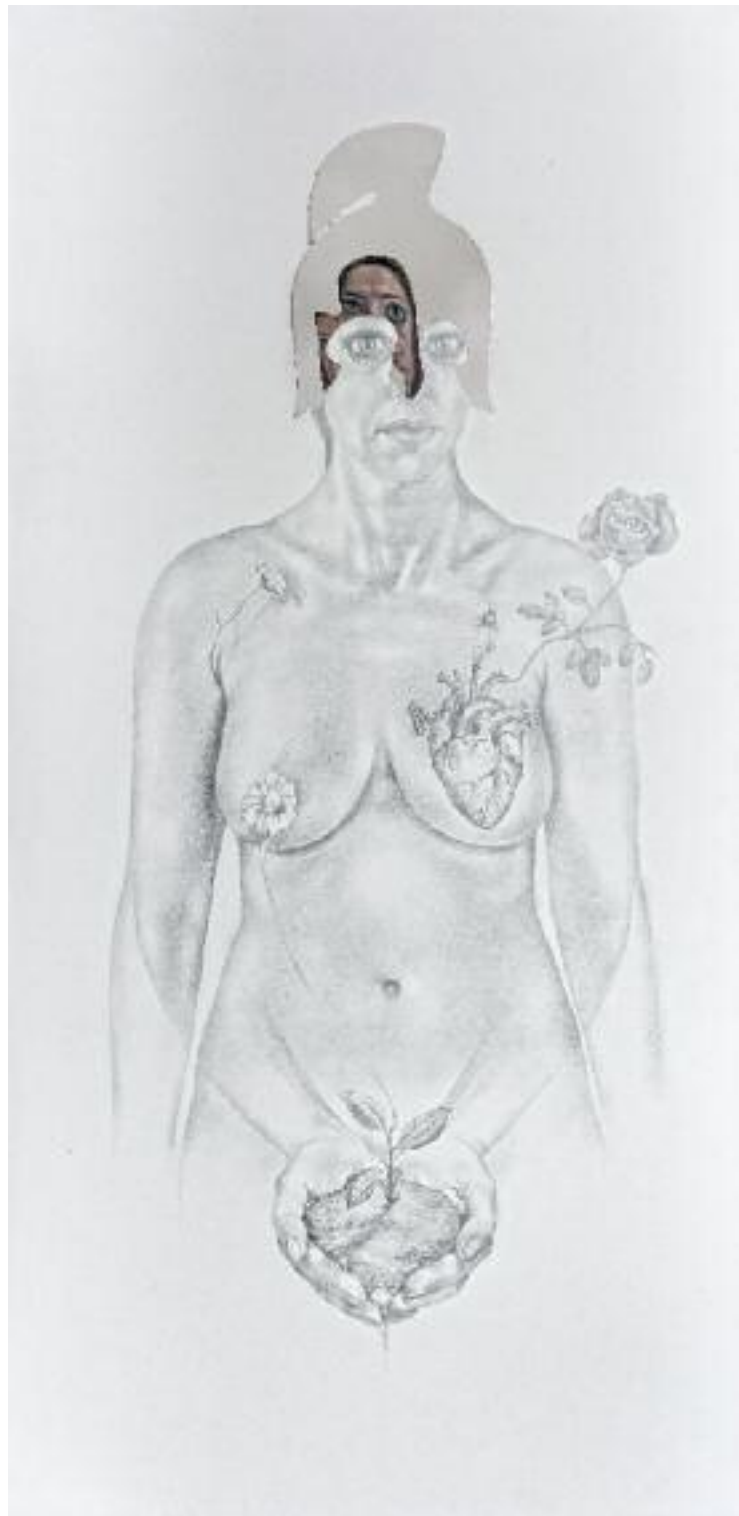

Το κλειδί του χρόνου, 2018 | 22 × 10 × 9 εκ. Πηλός και λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Δώδεκα και πέντε, 2016 | 25 × 20 × 7 εκ. Λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

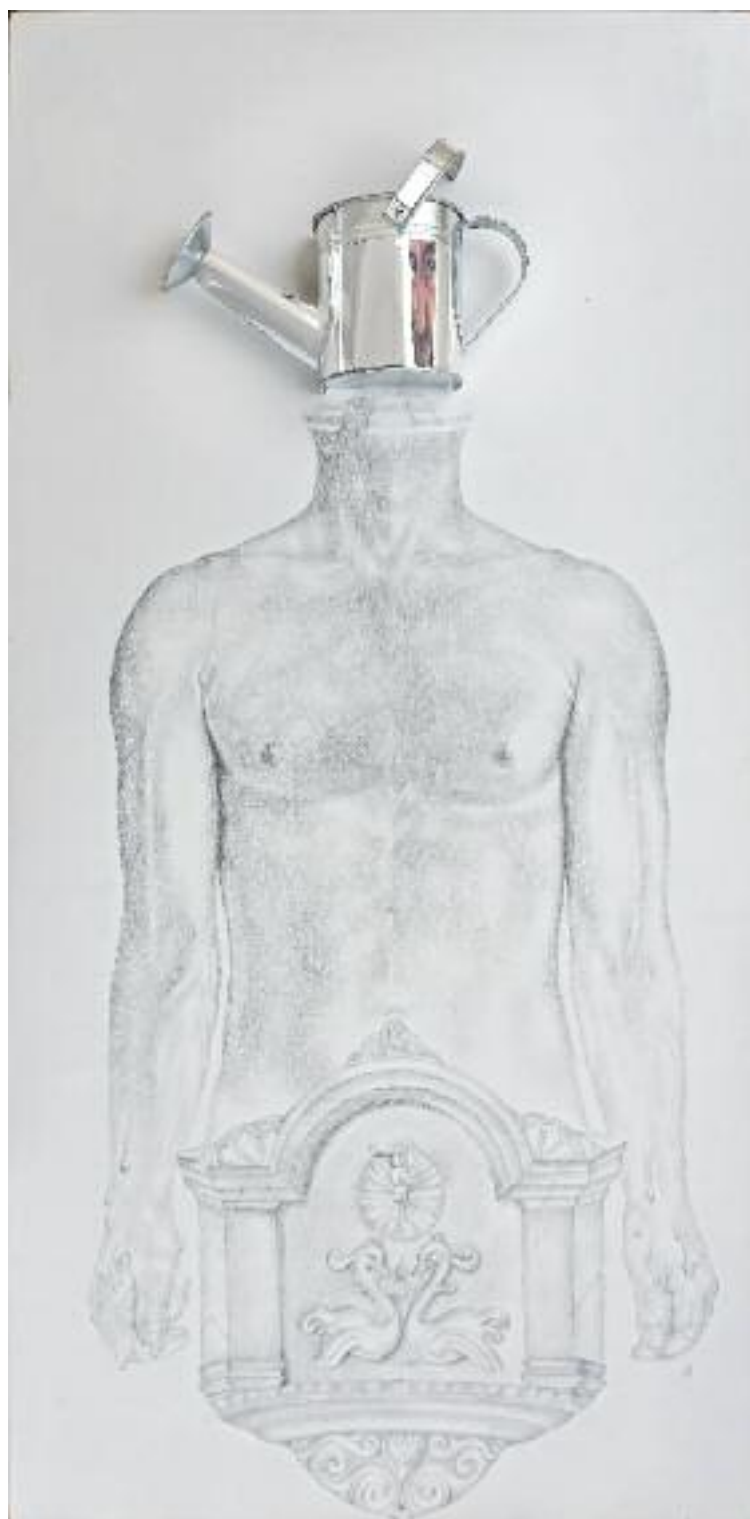

Το χαμένο κλειδί, 2017 | 39 × 30 × 1 εκ. Μολύβι σε χαρτί, έτοιμο αντικείμενο.

Ο καλύτερος στρατιώτης, 2018 | 120 × 60 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε καθρέφτη.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2739.

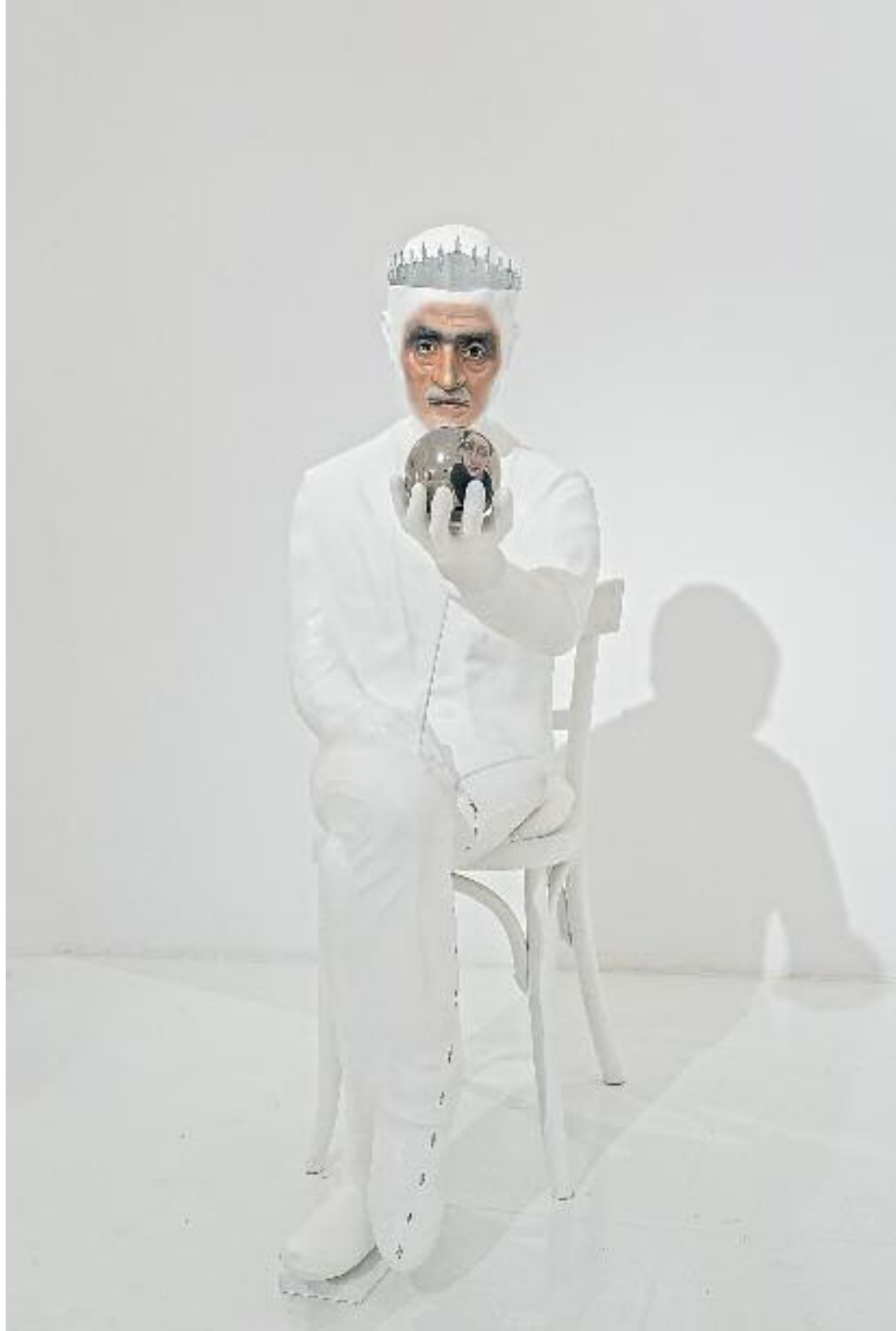
Κρήνη, 2018 | 120 x 60 x 10 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2740.

Self portrait when i miss you, 2016 | 30 x 10 x 7 εκ. Λάδι σε γύψο, έτοιμα αντικείμενα.

*Εσωτερική αλήθεια, 2014 | 35 x 50 εκ. Χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.
Συλλογή Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον*

To be or not to be reflective, 2017 | Διαστάσεις μεταβλητές. Μικτή τεχνική. Εγκατάσταση. (λεπτομέρειες).

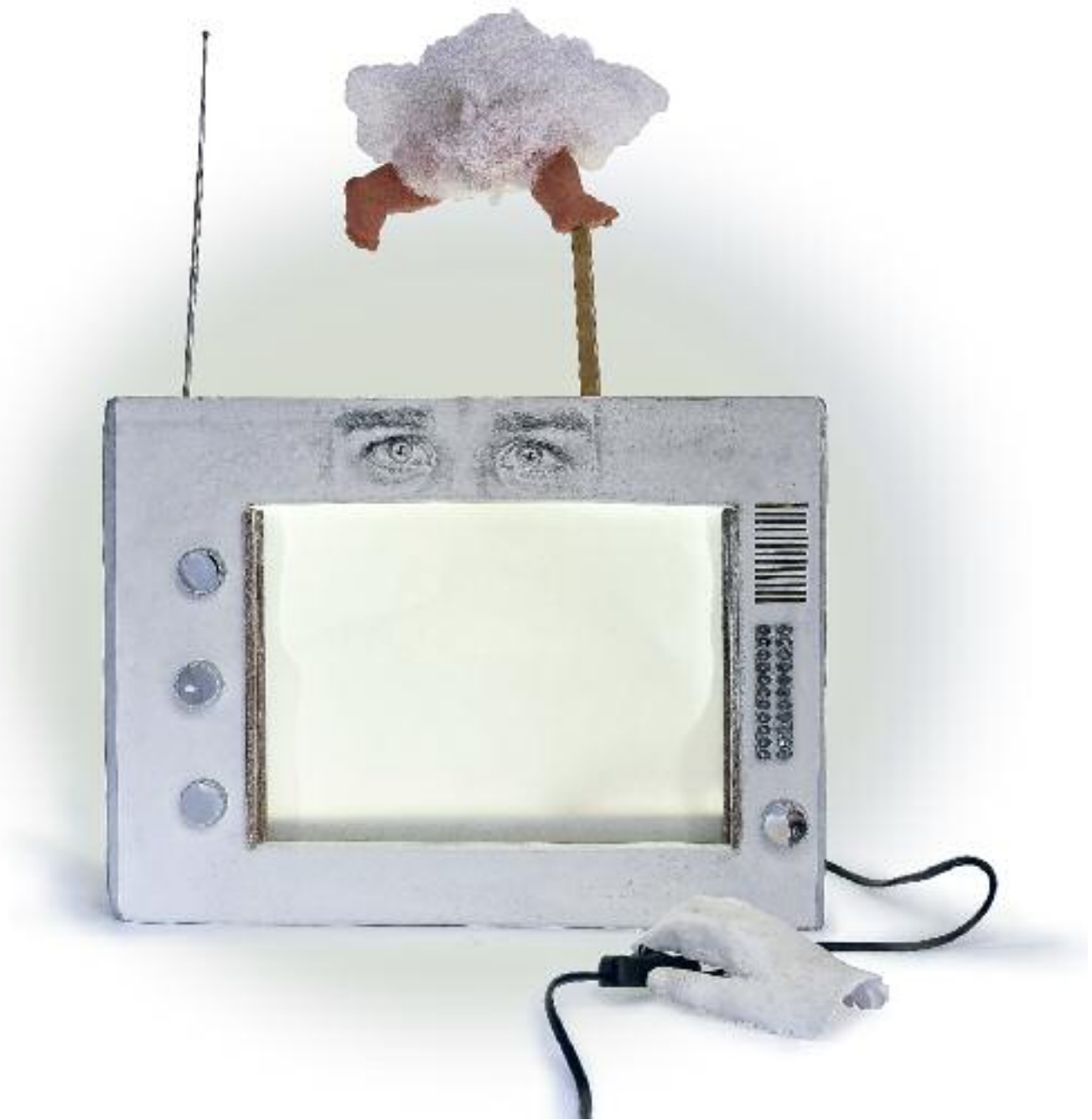

Σε κράτηση 1, 2018 | 8 × 23 × 15 εκ. Γύψος, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Σε κράτηση 2, 2018 | 8 × 13 × 9 εκ. Γύψος, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Σε κράτηση 4, 2018 | 5,5 × 23 × 9 εκ. Γύψος, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Σε κράτηση 5, 2018 | 15 × 26 × 18 εκ. Γύψος, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Η τηλεόραση που φωτίζει τις επιθυμίες, 2018 | 55 x 43 x 20 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε καθρέφτη, γύψος.

Το ίχνος, 2017 | 32 x 19 x 4 εκ. Μολύβι σε έτοιμο αντικείμενο, θραύσμα τοιχοποιίας.

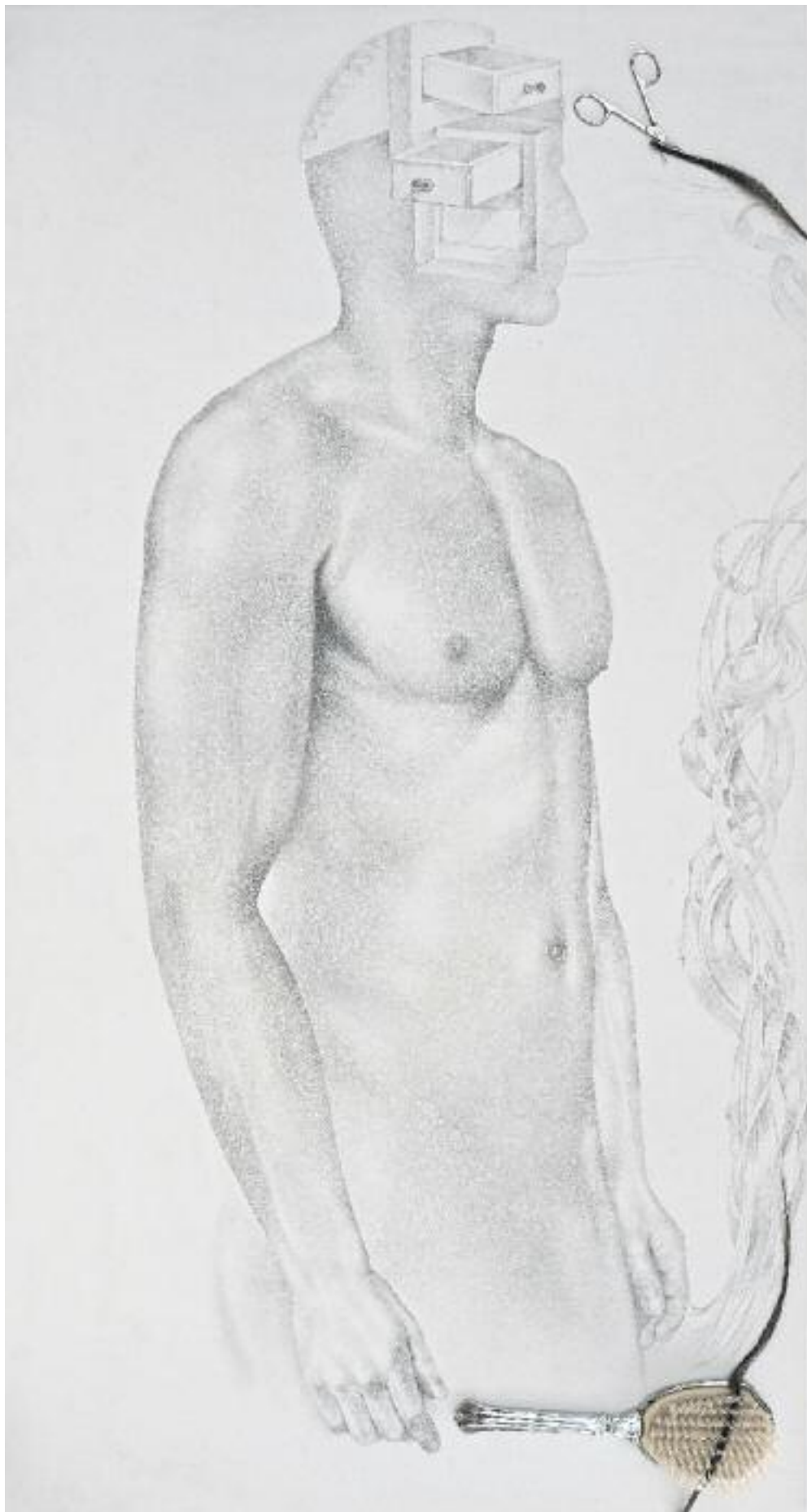
Η μνήμη της πόλης, 2018 | 165 x 62 x 4 εκ. Μολύβι σε ξύλο, μολύβι και λάδι σε έτοιμο αντικείμενο, θραύσμα τοιχοποιίας.

Imaginary city, 2016 | 35 x 35 x 50 εκ. Μικτή τεχνική.

Metropolis, 2015 | 40 x 35 x 35 εκ. Μικτή τεχνική.

Αυτός και εκείνη 1, 2016 | Δίπτυχο 120 × 65 × 4 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2094.

Αυτός και εκείνη 2, 2016 | Δίπτυχο 120 × 65 × 2 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2095.

Η αρχή, 2018 | Δίπτυχο, 120 × 65 × 2 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.
Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2738.

Το τέλος, 2018 | Δίπτυχο, 120 x 65 x 5 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

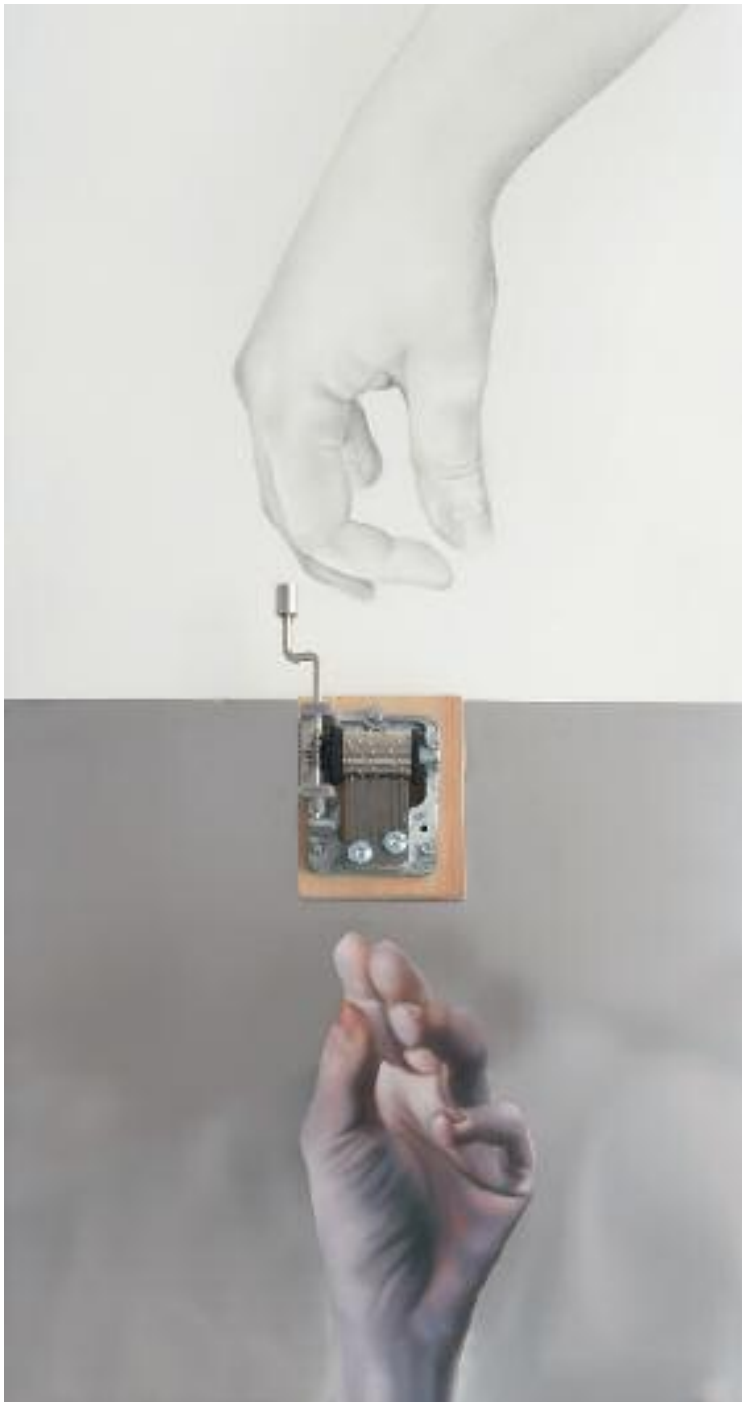
Το κύπελλο, 2016 | 30 × 21 εκ. Μολύβι σε χαρτί.

Ο άνεμος, 2017 | 30 × 21 εκ. Μολύβι και χρωματιστά μολύβια σε χαρτί.

Αφροδίτη, 2018 | 137 × 60 × 2 εκ. Μολύβι και χρωματιστά μολύβια σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Το άγγιγμα του Ορφέα 1 & 2, 2016 | Δίπτυχο, 40 × 20 × 6 εκ. έκαστο. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε μέταλλο, έτοιμο αντικείμενο.

Eat my art, 2017 | 160 x 60 x 60 εκ. Μικτή τεχνική (λεπτομέρεια).

Η κόκκινη πινελιά, 2016 | 47 × 60 × 30 εκ. Μικτή τεχνική.

Βαλίτσα με νεκρή φύση, 2016 | 53 x 50 x 41 εκ. Μικτή τεχνική.

Κοίταξέ με, 2017 | Διαστάσεις μεταβλητές. Πηλός, λάδι σε μέταλλο, έτοιμα αντικείμενα, βιντεοτέχνη. Εγκατάσταση. (λεπτομέρειες).

Ασέθεια, 2018 | 120 × 60 × 3 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Εγώισμός, 2018 | 165 x 55 x 11 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Νέα Βρεταννία

Το έργο *Μπορείς χωρίς την ασπίδα σου;* της Λαμπρινής Μποβιάτσου είναι ένα ειδικό αυτοπορτραίτο ενδεδυμένο την υπόσταση της Βρεταννίας και της Παλλάδος Αθηνάς με όλους τους ενδόμυχους προβληματισμούς της ζωγράφου να μεταφέρονται από το συλλογικό επίπεδο στο απόλυτα προσωπικό βίωμα.

Η Βρεταννία-Αθηνά-Λαμπρινή στέκεται απέναντι από τον θεατή, με μάτια υπερμεγέθη, γεμάτα απορία για όλα αυτά που συμβαίνουν τριγύρω της, σε ένα κόσμο που αλλάζει, μεταλλάσσεται, αμύνεται και επαναπροσδιορίζεται. Φοράει κλασικό ελληνικό χιτώνα που η πλούσια πτύχωσή του μισοκρύβει την πρόσοψη νεοκλασικού μεγάρου με μια σκοτεινή στοά (που να οδηγεί άραγε;) όπου στην κορυφή της φεγγοβολά δελεαστικά η επιγραφή BREXIT. Μια τρομαγμένη κουκουβάγια σε μορφή συνειδήσης ξεπηδάει μέσα από την αρχαιοελληνική περικεφαλαία βαστώντας ένα πυρπολημένο μήνυμα σε ειλητήριο. Και όλα αυτά πίσω από την μεταλλική απαστράπτουσα αμυντική ασπίδα, την στολισμένη με τη προσωποποιημένη χαρτογραφική εικόνα των Βρετανικών νησιών.

Οι διαδοχικές αλληγορίες της Μποβιάτσου μεταφέρουν θεμελιώδη ερωτήματα για την πορεία της Βρετανικής Αυτοκρατορίας από την παγκόσμια κυριαρχία της στην εσωστρεφή επιλογή της εξόδου της από την Ευρωπαϊκή κοινότητα. Επιβεβαιώνουν την τάχιση παγκόσμια πολυεπίπεδη αλλαγή δεδομένων που παρασύρει σαρωτικά την ιδιωτική πορεία, πρωτοβουλία, ανεξαρτησία, ακόμα και ύπαρξη των πολιτών που όπως πάντα στις σαρωτικές αλλαγές ήταν τα μεμονωμένα αδύνατα στοιχεία που δέχονταν τις παράπλευρες απώλειες των συντριπτικών μεταβολών. Αδύναμοι να αντισταθούν και να αντιδράσουν στον καταιγισμό των εξελίξεων μετατρέπονται σε απλούς παρατηρητές των νέων δεδομένων με ολάνοιχτα μάτια. Ποιος αμυντικός μηχανισμός, ποιά απαστράπτουσα ασπίδα μπορεί να υπερασπίσει τα προσωπικά και ιδιωτικά κεκτημένα κάθε πολίτη; Πως από πολίτης μιας παγκόσμιας κοινοπολιτείας μεταλλάσσεσαι σε πολίτη μιας απομονωμένης νησιωτικής χώρας;

Κάθε προσωπικό ερώτημα έχει και μια ξεχωριστή απάντηση, κάθε ξεχωριστό κοίταγμα θεατή στην απαστράπτουσα μεταλλική ασπίδα δίνει και μια ξεχωριστή διαθλαστική εικόνα προσωπικής επίλυσης του συλλογικού και ιδιωτικού αμυντικού προβλήματος.

Στην άκρη της ασπίδας, μικροφιγούρα ο Προσαλένδης στοχάζεται...

Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης

Διευθυντής Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον

Το έργο δημιουργήθηκε ειδικά για την έκθεση «*Η "Βρεταννία" του Προσαλένδη*» που διοργανώθηκε από το Ίδρυμα Κερκυραϊκής Κληρονομιάς και παρουσιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 2018 στην Ιόνιο Ακαδημία της Κέρκυρας.

Μπορείς χωρίς την ασπίδα σου; 2018 | 122 × 60 × 8 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε μέταλλο.
Συλλογή Ιδρύματος Κερκυραϊκής Κληρονομιάς.

Η σημασία της αντανάκλασης στον μύθο της μέδουσας

Στα ξεχωριστά εικαστικά έργα της Λαμπρινής Μποβιάτσου κυριαρχεί εμμονικά η αντανάκλαση, είτε φυσική είτε τεχνητά προτεινόμενη. Μάλιστα τρία πρόσφατα έργα της χρησιμοποιούν ασπιδόμορφες αντανάκλαστικές επιφάνειες, που φέρνουν συνειρμικά στον νου την ασπίδα του Περσέα, προσφορά της Αθηνάς, θεάς της σοφίας και της στρατηγικής. Αυτή η επιλογή έδωσε το έναυσμα για την έρευνα στη σημασία της αντανάκλασης στον αρχαίο μύθο και την αναγωγή της γενικά στη ζωή.

Στη μυθολογική ποιητική του, ο ελληνιστής Κίμων Φράιερ εκθειάζει τον Περσέα και τη Μέδουσα, ως αλληγορίες για τον δημιουργό καλλιτέχνη και το προσωπείο της τέχνης (βλ. Κίμων Φράιερ, *Τα Πέτρινα Μάτια της Μέδουσας*, Κέδρος, Αθήνα 1981). Ο μύθος της Μέδουσας διακατέχεται από λεπτή σημειολογία. Η Μέδουσα είναι αλληγορία της υψηλής τέχνης που είναι ικανή να διασώσει ή να καταστρέψει τον κόσμο. Με τη θανάτωση της Μέδουσας, ο Περσέας ουσιαστικά κυριαρχεί στον αγώνα της δημιουργίας. Μπορεί λοιπόν να θεωρηθεί ο εν λόγω μύθος κλειδί στην ανάλυση της δημιουργικής δραστηριότητας.

Σύμφωνα με τον μύθο, ο Περσέας αποφεύγει το αποτροπαϊκό βλέμμα της Μέδουσας, που θα τον πάγωνε, κοιτάζοντας το είδωλό της μέσα στην αστραφτερή ασπίδα του, εκεί που αντικατοπτρίζεται η πράξη του. Ο Περσέας αποκεφαλίζει τη Μέδουσα και σηκώνει ψηλά την κεφαλή της ως τρόπαιο νίκης, εξακολουθώντας να αποφεύγει το βλέμμα της, που παρά τον αποκεφαλισμό, διατηρεί τη δυνατότητα να μετατρέψει τους θεατές του σε λίθο.

Ο Περσέας λοιπόν προσεγγίζει τη Μέδουσα λοξά και έτσι την κατατροπώνει, αποφεύγοντας να απολιθωθεί. Αναλογικά, ο καλλιτέχνης μπορεί να κυριαρχήσει στην τέχνη του, τη συμβολική Μέδουσα, όχι άμεσα και με την ψυχρή λογική της μίμησης, αλλά έμμεσα και με τη θερμή έμπνευση της φαντασίας. Ιδωμένο επί ενός αντανάκλαστικού σώματος, το μοντέλο προς μίμηση αποκτά ενδιαφέροντα χαρακτήρα όταν αλλάζει σε μία άλλη ευμετάβλητη μορφή που βασίζεται στο ίδιο το μοντέλο και επιπλέον επηρεάζεται από τον δημιουργό. Η καλλιτεχνική πρόκληση είναι η αντανάκλαση όχι απλά να διατηρήσει αλλά να αυξήσει την ουσία του μοντέλου στην παραμόρφωσή του.

Η ασπίδα του Περσέα είναι η προστασία του ψυχοπνευματικού κόσμου από τα αιφνίδια γεγονότα της ζωής. Οι αντανάκλασεις του περιβάλλοντος κόσμου επάνω στην ασπίδα του είναι οι πιθανές λυτρωτικές λύσεις σε περιπτώσεις δυσχερών προβλημάτων που επιφυλάσσει η σκληρή κοινωνική πραγματικότητα. Κατ' επέκταση, ο άνθρωπος μπορεί να επιτύχει τον στόχο του, το γνώθι σαυτόν, αναζητώντας το προσωπείο του διλήμματός του, όχι άμεσα καταπρόσωπο, αλλά μέσω της αντανάκλασης, αντιλαμβανόμενος την υποκειμενική σημασία της πράξης του.

Ο μύθος της Μέδουσας προσφέρει στον κόσμο ένα διπλό προστατευτικό δίκτυο αισθητικής και γνώσης και προετοιμάζει τον άνθρωπο να αντιμετωπίσει κάθε ενδεχόμενο στη ζωή του με αυτοπεποίθηση και χωρίς δισταγμό. Η αντανάκλαση επιτρέπει στον δημιουργό να διακρίνει την πολλαπλότητα του εαυτού του και να τη μεταφέρει στα έργα του. Έτσι, τα έργα μετασχηματίζονται στις πολλαπλές πτυχές της προσωπικότητάς του που εκδηλώνεται και αποτυπώνεται με αυτά. Η αντανάκλαση είναι η πλάγια και λοξή θέαση των γεγονότων της ζωής που είναι ικανή είτε να αποπροσανατολίσει και να παραπλανήσει είτε να ενισχύσει την αντιμετώπιση της πραγματικότητας. Σε κάθε περίπτωση, γεγονός είναι πως η επίτευξη της αυτογνωσίας εξαρτάται από την υποκειμενική αντανάκλαστικότητα στην προσωπική ασπίδα κάθε ανθρώπου.

Δρ Μεγακλής Ρογκάκος

Ιστορικός Τέχνης και Επιμελητής Εκθέσεων

Είσαι εσύ πίσω από την ασπίδα μου, 2018 | Δίπτυχο, 80 × 55 × 8 εκ. έκαστο. Λάδι σε μέταλλο.

Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2744.

Είμαι εγώ πίσω από την ασπίδα σου, 2018 | Δίπτυχο, 80 × 55 × 8 εκ. έκαστο. Λάδι σε μέταλλο.

Συλλογή Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, αρ. κτ. 2745.

Επιθύμιο

Αποσκοπώντας στο να γράψω για το έργο της εικαστικού Λαμπρινής Μποβιάτσου, είμαι πλέον απόλυτα πεπεισμένη πως ισοδυναμεί με το να γράψω για την ίδια την εικαστικό Λαμπρινή Μποβιάτσου. Για αυτό, νιώθω την υποχρέωση να δανειστώ κάτι από τη μορφή της αυτόματης γραφής. Είναι τύχη (ή απόλυτη επιτυχία) το ότι αυτός ο τρόπος γραφής καθιερώθηκε από τον σημαντικότερο θεωρητικό και θεμελιωτή του Υπερρεαλισμού (Σουρεαλισμού) Αντρέ Μπρετόν, κίνημα του οποίου στοιχεία πολλά και έντονα χαρακτηρίζουν το έργο της Μποβιάτσου. Η ομορφιά-ποντικοπαγίδα, παράλληλα και η ομορφιά-ανακούφιση στα έργα της, είναι η μόνη σωτηρία για εμάς, τους απλούς θεατές-παρατηρητές. Δεν ηρεμεί, δε σταματά, δε ρίχνει τον πήχη, γίνεται όλο και πιο ακριβής, πιο συνεπής στα όνειρά της και τις σκέψεις της, στους ανθρώπους που συναναστρέφεται, όλο και πιο καθαρτική φαντάζει η τέχνη της.

Η Λαμπρινή, απτή και άυλη, έντονη και διακριτική, μάγισσα και νεράιδα, γενναιοόδωρη και άπληστη, το ίδιο είναι και τα έργα της.

Δυνατή και εύθραυστη, έτοιμη να κατακτήσει και να θρυμματιστεί, να σε δει και να τη δεις, το ίδιο και τα έργα της.

Ανθρωποκεντρική και γεμάτη φαντάσματα η στάση ζωής της, το ίδιο και τα έργα της.

Μητρική, διδακτική, ερωτική, καθαρτική και τίποτ' απ' όλ' αυτά, το ίδιο και τα έργα της.

Αντανακλάσεις-φυλαχτά, με όποιον τρόπο και αν μας τις δώσει, προστατεύουν το θεατή ή τον απεικονιζόμενο, μα και τον ρουφάνε σε μεγάλα ερωτηματικά.

Ερωτήσεις χιλιάδες, αινίγματα. Μεγάλα κενά, κυρίως λευκά ή μεταλλικά, ένα αιώνιο φλερτ με την ομορφιά και το θάνατο, το λευκό της αγνότητας ή του τίποτα, του όλου, όπως το λευκό που επιτυγχάνεται όταν ανακατέψουμε όλα τα χρώματα μαζί (το λευκό του ουράνιου τόξου, πριν αναλυθεί μέσω της υγρασίας και φανούν τα τόσα χρώματα) ή το λευκό του ψυχιατρείου;

Η ομορφιά δεσπόζει, η ανθρώπινη μορφή εκθειάζεται αλλά και αλλοιώνεται ή συμπληρώνεται από αντικείμενα-φετίχ, καθημερινά ή επινοημένα, αναφορές σε υπαρκτές και ανύπαρκτες φιγούρες-προσωπικότητες, μνήμη, θεατρικότητα.

Αναγνωρίσιμα στοιχεία, σαρκικά, ανθρώπινα, που προσωρινά δρουν ανακουφιστικά, ενώ ως εικαστικές Σειρήνες μας σαγηνεύουν προς μία ή πολλές αλήθειες, πιο περίπλοκες, πιο δύσκολες, πιο επικίνδυνες, όταν ως σύγχρονοι Οδυσσείς, δεθούμε και αφουγκραστούμε.

Τα έργα της Λαμπρινής Μποβιάτσου, είτε πρόκειται για εγκαταστάσεις με γλυπτά, μικτή τεχνική και ζωγραφική, είτε είναι αμιγώς λάδια, είτε το μοναχικό και θαυματουργό μολύβι της, αποτελούν πάντα Πύλες. Πύλες από όπου μπαينوβγαίνουμε, μεταξύ του συνειδητού και του ασυνείδητου, του σαρκικού και του πνευματικού, μεταξύ της ζωής και του θανάτου, του αποδεκτού και του μη, του Τώρα και του Πάντα.

Μυρτώ Κοντομιτάκη

Μουσειολόγος, Ιστορικός Τέχνης

Don't cry for Man Ray, he'll live for ever, 2016 | 30 × 21 εκ. Μολύβι σε ξύλο, λάδι σε έτοιμο αντικείμενο.

Συλλογή Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον

Βιογραφικό

Η Λαμπρινή Μποβιάτσου γεννήθηκε το 1975 στην Αθήνα.
Σπούδασε ζωγραφική στην Accademia di Belle Arti di Roma.

Ατομικές εκθέσεις:

- 2018 “Η Αρχή και το Τέλος”, Νίκος Γιαβρόπουλος-Λαμπρινή Μποβιάτσου, Άγιος Ρόκκος, ΧΑΝIaRT 2018, Χανιά, επιμέλεια Ιωάννης Ν. Αρχοντάκης, Κωνσταντίνος Β. Πρώιμος.
- 2017 “La vision de la matière”, Galerie Desmos, Παρίσι, επιμέλεια Ευαγγελία Τζιμούρτα.
- 2016 “The truth in illusion”, Spyral Gallery, Μύκονος.
“Reflections on Human”, Artforum Gallery, Θεσσαλονίκη.
- 2015 “Λουτρικόν”, Λαμπρινή Μποβιάτσου, Άρις Στοϊδης, Υπόγεια Κρήνη Σπλάντζιας, ΧΑΝIaRT 2015 Χανιά, επιμέλεια Θανάσης Μουτσόπουλος.
“Λαμπρινή Μποβιάτσου - Μονογραφίες II, Αίθουσα Τέχνης ΣΤΟArt, ΧΑΝIaRT 2015, Χανιά, επιμέλεια Εύα Κέκου.
“Reflectionship” Έλενα Παπαδημητρίου - Λαμπρινή Μποβιάτσου, Ελληνοαμερικάνικη Ένωση, Αθήνα, επιμέλεια Λουίζα Καραπιδάκη.
- 2014 “DisClosures”, Thanassis Frissiras Gallery, Αθήνα.
- 2011 “Objectivity”, Thanassis Frissiras Gallery, Αθήνα.
- 2008 “Ό,τι δεν αντανakλάται δεν υπάρχει”, Thanassis Frissiras Gallery, Αθήνα.
- 2004 Millefiori Art Space, Αθήνα.
- 2002 Χώρος Σύγχρονης Τέχνης Statement, Αθήνα.
- 1997 “I Pittori del Vicolo”, Grottammare, Ιταλία.

Ομαδικές εκθέσεις (επιλογή):

- 2018 “Memento (a)morì: ενθυμού και μη λησμόνει”, Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων, Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς 2018, Χανιά.
“L’art grec contemporain”, Galerie Desmos, Παρίσι.
“DIE KUNST IST EIN AUSWEG BEI SEXUELLEN PROBLEMEN”, Μουσείο των Ονείρων του Φρόντ, Αγία Πετρούπολη, Ρωσία.

- “Το εκπληκτικό φως της ίδιας σου της υπάρξεως!”, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον, Χανιά.
- “Η Βρεταννία του Προσαλένδου - Σύγχρονη Προοπτική”, Ιόνιος Ακαδημία, Κέρκυρα.
- “Η βία είμαι εγώ”, Τεχνοπαίγνιον Art Group, Platforms Project 2018, Εκθεσιακός χώρος “Νίκος Κεσσανλής”, Α.Σ.Κ.Τ., Αθήνα.
- “Εικαστικοί των Χανίων ερμηνεύουν τον Πύργο της Βαβέλ”, Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων, Χανιά.
- 2017 “Το χαμόγελο της Τζοκόντα”, Match More Gallery, XANlaRT 2017, Χανιά.
- “Έρωσ Ήρωσ”, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ελληνικός Κόσμος Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα.
- “Ο δικός μου θρόνος”, Mare Gallery, Χανιά.
- “Λογοτεχνικές Εικονογραφίες”, Palais Hirsch, Schwetzingen, Γερμανία.
- “Το Εγχείρημα των Μουσών - Ένας διάλογος ανάμεσα στην Τέχνη και την Επιστήμη”, Σπίτι της Κύπρου, Αθήνα.
- 2016 “Περί Εξουσίας / Regarding Authority”, Lo And Behold, Athens Biennale “ΟΜΟΝΟΙΑ”, Αθήνα.
- Art Thessaloniki International Contemporary Fair, “Γέφυρες”, Ορίζοντας Γεγονότων - Πινακοθήκη των Χρωμάτων, Αθήνα.
- “Γέφυρες”, Ορίζοντας Γεγονότων, Πανεπιστήμιο Al-Azhar, Κάιρο, Αίγυπτος.
- “Το κριθάρι: ο θερισμός”, Αθήναιο, Αθήνα.
- Art Athina, Artforum Gallery, Αθήνα.
- “Λογοτεχνικές Εικονογραφίες 2”, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ηράκλειο.
- “Adriatica - La Via Dell`Arte”, Galleria Antichi Forni Macerata, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ηράκλειο.
- 2015 “The selfie show”, MONA Museum of Photography and New Media, Troy, Michigan, Η.Π.Α.
- “μόνον εσέ Ρωτόκριτε - Ένας εικαστικός διάλογος με το έργο του Βισσέντζου Κορνάρου”, Τελλόγγλειο Ίδρυμα Τεχνών Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.
- “Δρυός ανάγνωσμα - Τέχνη στο βαρέλι”, Ζάππειο Μέγαρο, Αθήνα.
- “19 Εικαστικοί για τον Τσιτσάνη”, Alma Gallery, Τρίκαλα.
- “Τρεις γενιές ελληνικής Ζωγραφικής-Χαρακτικής, Πινακοθήκη Χ.& Σ. Μοσχανδρέου”, Πινακοθήκη του Δήμου Αθηναίων, Αθήνα.
- “Αόρατες Πόλεις”, Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών, Αθήνα.
- “Metropolis”, Simulacrum, Αγ. Ρόκκος, XANlaRT 2015, Χανιά.
- “Καλωσορίσατε - Η Ευρωπαϊκή φιλοξενία και τα σύνορά της”, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον, XANlaRT 2015, Χανιά.
- Art Athina, The Platform Project, “Metropolis”, Simulacrum, Αθήνα.
- “Elles - Εκείνες”, Μουσείο Φρυσιρά, Αθήνα.
- 2014 “R.O.T.H.: Reflections On Traditionalism & Heritage”, London Marriot Hotel Park Lane, Grosvenor House, XANlaRT 2014, Λονδίνο.
- “Ζωγραφική III (2000-2015). Από τις μόνιμες συλλογές του Μουσείου Φρυσιρά”, Μουσείο Φρυσιρά, Αθήνα.
- “Ο Μαρκίσσιος Ντε Σαντ και η αρετή της σκληρότητας”, Μέγαρο Τριανόν, XANlaRT 2014, Χανιά.
- Art Athina, The Platform Project, XANlaRT 2014, Αθήνα.
- Art Athina, The Platform Project, Simulacrum, Αθήνα.
- “Τιμή στον Έλληνα”, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ηράκλειο.
- 2013 “Σιωπηλές Αφηγήσεις”, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ηράκλειο.

- “Αναφορά στη ζωή και το έργο του Νίκου Καζαντζάκη”, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Κρήτης, Ρέθυμνο.
- “Ισχυρός Ρεαλισμός - Ευάλωτη πραγματικότητα”, Αίθουσα Τέχνης Βάσω Μυλωνογιάννη, ΧΑΝIaRT 2013, Χανιά.
- “Άσπρα-Μαύρα Όνειρα”, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον, ΧΑΝIaRT 2013, Χανιά.
- “Gravity is a Mistake”, Mare Gallery, Χανιά.
- Art Athina, The Platform Project, The Grey Cube Show, Αθήνα.
- “Μια στιγμή για Πάντα” Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων, Χανιά.
- “Τέχνη Γένους Θηλυκού”, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ηράκλειο.
- 2012 “Πρόσωπο με Πρόσωπο. Ένας συλλέκτης και οι Καλλιτέχνες”, Μουσείο Φρουσίρα, Αθήνα.
- 2011 “Σύγχρονη Τέχνη. Μια ματιά στο εικαστικό τοπίο της Κρήτης”, Μουσείο Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, Ηράκλειο.
- 2010 “Γυμνή Αλήθεια”, Μουσείο Φρουσίρα, Αθήνα.
- “Τέχνη και Τεχνολογία”, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον, Χανιά.
- “Η Τέχνη και ο Τόπος”, Δημοτική Πινακοθήκη Χανίων, Χανιά.
- 2006 “Fresh Ground II”, Thanassis Frissiras Gallery, Αθήνα.
- 2005 “Fresh Ground”, Thanassis Frissiras Gallery, Αθήνα.
- “Στο τραπέζι”, Γκαλερί Σκουφά, Αθήνα.
- “Τα πρώτα έργα”, Πινακοθήκη Βιάννου Σάββας Πετράκης, Βιάννος, Νομός Ηρακλείου.
- .2004 “Πόπη Βουλγαρούδη, Δήμητρα Λαζαρίδου, Λαμπρινή Μποβιάτσου”, Artforum Gallery, Θεσσαλονίκη.
- “Δίδυμες Μούσες-Gemine muse”, Castello Ursino, Κατάνια, Ιταλία.
- “Πεδίο Δράσης Κόδρα”, 4η Εικαστική Συνάντηση, Θεσσαλονίκη.
- Art Athina, Millefiori Art Space, Αθήνα.
- 2003 11η Biennale Νέων Δημιουργών Ευρώπης και Μεσογείου, Αθήνα.
- “30 επιλεγμένοι καλλιτέχνες για το βραβείο Φρουσίρα”, Μουσείο Φρουσίρα, Αθήνα.
- 2002 1η Πανελλήνια Έκθεση Μικρογραφικής Τέχνης, Έπαινος Γλυπτικής Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, Θεσσαλονίκη.
- 1997 “Grottammare, Città di Pericle Fazzini”, Complesso Monumentale S.Salvatore in Lauro, Ρώμη.
- 1996 “Mail-art Italia”, Museo Nazionale di Arte Postale, Belvedere, Ιταλία.
- “Percorsi”, Galleria Ferro del Cavallo, Ρώμη.

Έργα της βρίσκονται, στις συλλογές της Πινακοθήκης Βογιατζόγλου, στη συλλογή της Πινακοθήκης Grottammare (Ιταλία), του Μουσείου του Πανεπιστημίου Αθηνών, της Δημοτικής Πινακοθήκης Κέρκυρας, του Μουσείου Φρουσίρα, της Πινακοθήκης Βιάννου Σάββας Πετράκης, του Μουσείου Εικαστικών Τεχνών Ηρακλείου, του Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης Χανίων - Ελαιουργείον, της Δημοτικής Πινακοθήκης Χανίων, της Πινακοθήκης Μοσχανδρέου, της Imago Mundi, - Luciano Benetton Collection, καθώς και σε ιδιωτικές συλλογές.

<http://www.lampriniboviatsou.com>

Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΧΑΡΤΙ VELVET 160
ΓΡ. ΣΕ 1000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΤΟΝ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ ΤΟΥ
2019 ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΛΑΜ
ΠΡΙΝΗΣ ΜΠΟΒΙΑΤΣΟΥ Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑ
ΘΡΕΦΤΗ ΣΤΗΝ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΟΓΛΟΥ

